

BUDAPESTI GYÁRAK ÉS CZÉGEK

Budapesti Takarékpénztár és Országos Zalogkölcson Részv. társ.

Irodái: VI. ker., Andrásy-ut 5. (saját házában). 8963

Befizetett részvénytőke 10 millió korona. Elfogad betéteket takarékbetét könyvekké és pénztári jegyek ellenében 4%-os kamatozással, valamint folyó számlában (check-számlán). A 10%-os betétkamat-adót az intézet fizeti. Lezárástól védelmet, előlegeket nyújt értékpapírokra. VÁLTOZÓ ZLETET megfizésből teljesíti mindenféle értékpapírok vételét és eladását a legelőnyösebb feltételek mellett s foglalkozik minden a váltóüzletek keretében tartandó fizetésekkel. Üzleti órák: délelőtt 1/2-1/1-ig, délután 3-1/2-ig. Magyar kir. osztályosjegyek főeljárású helye IV. Ferencz-ter 2. szám. Kézi zálogüzletei: IV., Károly-kört 18., IV., Ferencz-ter és Irányi-u. sarkán, VII., Király-u. 57., VIII., József-kört 2., Üllői-út 6.

ELSŐ MAGYAR ÜVEGGYÁR RÉSZEKÉNY-TÁRSASÁG.

Budapest, V. ker., Ferencz József-ter 8. sz. Kristályüveg készletek, remek virágvázák és alkalmi dísz tárgyak.

Cseletheységünk nem a Lánchíddal szemben, hanem az Akadémia mellett a Béla-utca sarkán létezik.

NÖTHLING VILMOS magkereskedésében

Budapest, Kálmán-ter 9. sz. alatt szereshetők be a legkínáltabb és legmegbizhatóbb gazdasági, kert-, vetemény- és virágmagvak.

Árjegyzék kívánatra ingyen és bérmentve.

KOTSCHY ERICH

első magy. mech. szőnyeg-kiporlási, szőrmemegővési és moly-irtási intézet. Nagy mérvben gőzrelvel. BUDAPEST, Hungária-út 94. — Telefon sz. 506.

WACHTL ÉS TÁRSA

fényképezési cikkek raktára. BUDAPEST, IV., Eskü-út 6 (Klotild főh. palota). Telefon. — Árjegyzék ingyen és bérmentve.

DAVID KÁROLY ÉS FIA doboz-papíráru és szab. fémkapocsgyára

Budapest, I., Mészáros-utca 38. Telefon 91-48.

Gyárt nagyban eláránstására következő új cikkeket: A legújabb csilárd dobozok és díszborítékokat (levegőpapírokkal és borítékokkal), névjegykártyákat, gyászlapokat, gyászlevélpapírt, gyászújságokat. Saját gyártmányú fémszarkokkal ellátott rajztűbűbűket, széknyelvényeket és tornapapírokat, továbbá papírtányérokat, plakátcsíveket és különféle úszajelző ható dobozokat.

Állandó kiállítás a fenti cikkekből a városi gyűjteményekben megtekinthető. 9307

HIRMANN FERENCZ

REZÁRUGYÁRA, Budapest VII. Csányi-utca 9. sz.

SERRAVALLO

CHINA-BORA VASSAL kitűnő helyreállító szer gyomgák, vérszegénység és lábbájdások számára. Ajánlja és használja orvosi kiutésoktól. 1200-nál több orvosi elismeréssel. Kitűnő íz. Kinttente több arany és ezüst éremmel. Árak: 1/2 literes üveg K 2.40, 1 literes üveg K 4.40. Kapható minden gyógyszerárban. Serravallo J. gyógyszer. Triestben.

TALPRA MAGYAR

HAZAFIAS KÖRTEKÉNYEK nemzeti ünnepekre. ÁRA 2 korona. Készítők: A SZEGEDI NAPLÓ

Hölgyeknek!

Pona-crème.

Legjobb és orvosi szaktudású orvosok által is elismert, biztos hatású és erősítő szer, elhárítja minden bőrtisztáltságot és rövid használat után vakító fehérré, ádóvá teszi az arcbort.

Figyelmeztetés! Készítne nyam nagy közközelisége miatt hamisítványokat hoznak forgalomba: csak az valódi Pona-crème 1 kor. 1 db lóban-szappan 80 fillér. Kapható minden gyógyszerárban. Készítők: Dr. Alexander János gyógyszerár Szolnokon. Budapesti főraktár: Török-József gyógyszerár Király-utca 12. és Andrásy-ut 29. Kereskedelmi főraktár: Lipót-kört 28. szám és Thalayer és Seifert uraknál.

+ Soványság +

Szép telt testidomok a mi keleti erdőpontoktól, 1900. évi párisi aranyéremmel kitüntetve 6-8 hét alatt már 30 fontnyi gyarapodást érhetnek el. Orvosi rend. szerint. Szegedben állítanak. Nem szédülés. Számos kiutésos levél. Ára kartononként 2 kor. 50 fill. Postaiutalvány vagy utalvány. Szegedi kiutásos. Egyszer. Inatitút 9166 D. Franz Steiner & Co., Berlin, 18. Königsplatz-strasse 69. Főraktár Magyarországon: Török József, gyógyszer. Király-u. 12.

RIVIERA IBOLYA

IGAZI IBOLYA ILLAT kizárólagos készítői MOTSCH A. és J. BÉCS, L. LUGECK 3 sz.

Kőrmánybiztos.

Technikum-Allenburg S.-A. Gépezés, elektrotechnika és vegyészet számára. 9008 Tannálhely. — Másor bérmentve.

UJDONSÁG!!

Magyarországi főraktár: Török József gyógyszerár, Király-utca 12 és Andrásy-ut 26.

GERMANDRÉE

FRANCIA SZABADALOM. A szépség útja, ideális illattal feltöltött tartós, egészséges és ízletes. A Germandrée az arcbőrnek egészséges és údó szint ad. 1900 évi Párisi Világkiállítás: ARANYÉREM MIGNOT-BOUCHER, 19, Rue Vivienne, PARIS. Kapható Török József gyógyszerárban Budapesten.

ESZMÉNYI KEBEL

érhető el a Pulus orientales által, Ratió gyógyszerárban Párisban, Passage Verdeau 5, az egyedüli szer, mely két hónap alatt és a nélkül, hogy az egészségesnek ártna, az asszonyi kebel fejlődését, valamint a kebel idomának szilárdaságát biztosítja. Egy üvegecsé ára használati utasítással együtt 3 forint. Raktár: Török József, Budapest, Király-utca 12. sz.

A legjobb szájj- és fogpoló-szerek.

STOMATIN

-Fogpor (üvegdozsa) -Fogpaszta (dobozban) -Fogkrém (tubusban). Ár: 1-4 korona. Szájviz (Cachou) szájdesinficiáló, szájszagosító, elegáns, kis zsebuvegecsébe ára: 70 fillér. Hívei gyártmány, kapható mindenütt. Előre beküldöt 3 kor. értékű rendelést bérmentve küld a STOMATIN GYÁR, ZOMBORBAN.

Szeplő!

májfolt, bőrhámítás, bőrtakák (Mittesser), pattanás elhárítók a Raditz-féle Mirtus orvosi által azonnal finomító szepítő kézi és arczseréne kis tégely 1 K. nagy t. 2 kor.

FÖLDES-féle MARGIT-CRÈME

gyorsan és biztosan ható szer szeplő, máj- és bőrfoltok, kiütések, pattanások és mindennemű bőrbaj ellen. Rögön hat. Zsírmentes. Artalmatlan. Kapható mindenütt. Ár 1 korona.

Készítő: Gutori FÖLDES KELEMEN

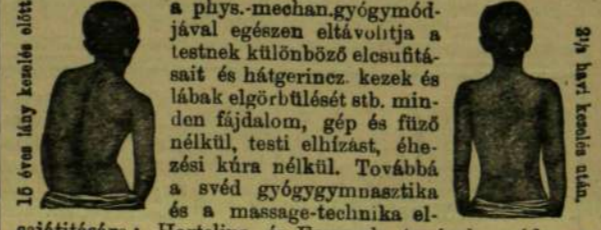
gyógyszerész Aradon. Főraktár: Török József gyógyszerárban Budapesten. A közönség megtevesztését célzó utaszatoktól óvakodjunk.

BEREGHY JÓZSEF intézete

Budapest, Arena-út 7/b. a phys.-mech. gyógyományjával egészen eltávolítja a testnek különböző elcsúfításait és hátréncz kezek és lábak elgörbülését stb. minden fájdalom, gép és fűző nélkül, testi elhízást, éhezési kúra nélkül. Továbbá a svéd gyógygyógyászatika és a masszázs-technika eljárási módjaira: Hartelius és Esmerich tanárok módszere alapján. Gyógyulés-nként 1 forinttól feljebb. Intézetünk kívül levélbeli meghívásra. Bónusz, gyermekbónusz, ischias, köszvény, izom ideg, stb. fájdalom egy gyógyulás alatt megszüntetnek. Köszönőlevelek intézetemben megtekinthetők. — Fogad 1-3-ig. — Részletes prospectus ingyen.

Hirdetések felvételnek a kiadóhivatalban.

IV., Egyetem-utca 4. Budapest.

16 éves kor alatt. 8/6 hetes kor alatt.

VASÁRNAPI UJSÁG

12. SZÁM. 1902. BUDAPEST, MÁRCZIUS 23. 49. ÉVFOLYAM.

Előfizetési feltételek: VASÁRNAPI UJSÁG és POLITIKAI UJDONSÁGOK (a Világkrónikával) együtt egész évre 24 korona, félévre 12. Csupán a VASÁRNAPI UJSÁG egész évre 16 korona, félévre 8. POLITIKAI UJDONSÁGOK (a Világkrónikával) egész évre 10 korona, félévre 5. Külföldi előfizetőknek a postaiilag meghatározott vitellaj is csatolandó.

FELEKY MIKLÓS.

1818-1902.

Az a hantolták be Szigeti József sírját, színeszünknek ismét kidölt egy régi, erős oszlopa, a legrégebbek egyike: Feleky Miklós. Márczius 16-ikán halt meg családja körében, a melynek gyászát a maga gyászának tekinti az egész társadalom s első sorban a színészet.

Feleky Miklós páratlanul hosszú ideig, hatvanhárom évig működött mint színész. Mikor mint alig tizenhét éves fiú először lépett a színpadra, még éltek s java erejükben voltak színészetünk első, nagy korszakának nagy művészei, a magyar színpadi művészet megteremtői és felvirágoztatói. Az ő szellemüktől, az ő példájuktól lelkesítve lépett be a színészet csarnokaiba s az ő szellemük lelkesítette később, a mikor ő lett példaképpé, a múlt emlékeinek tanújelvé az előre törő ifjú nemzedék színeiben.

Hosszú pályáján ezernél több szerepet alakított klasszikai darabokban és olyanokban is, melyeknek ma már a neve is feledékenységbe ment. Pályája kezdetén az érzékeny romantikus dráma még népszerűsége virágában volt, a nyugat-európai, különösen a francia dráma terfoglalása, majd csaknem egyedüli uralma már az ország első színpadán talált. A magyar drámairodalom, melynek Feleky ifjúkorában még mindig Kisfaludy Károly volt uralkodó csillaga, lassan bár, de mégis nekilendült s az írók mindig számítottak Feleky művészetére. Mind e különféle irodalmi és művészi irányokban, az izlés minden változása közepett Feleky megállotta helyét emberül. Kiváló művészi tulajdonságaival mindig meg tudta tartani a közönség tiszteletét és szeretetét. Régebben a romantikus dráma intrikus szerepeiben volt legkedveltebb, de az ő sokoldalúsága nem szorult egy szerepkörre. A modern drámában különösen a rideg, gúnys modorú, makacs és kemény, férfias és rendíthetetlen nyugalma szerepet adta nagy sikerrel. A vígjátékban különösen akkor ért el nagy hatást, ha ezeket a tulajdonságokat kellett torzítani. Nagyon kedvelték a roszkedvű, mogorva, ideges emberek komikai szerepeiben is, melyekben kitűnően érvényesült

száraz humora. Shaksperi alakításai közül különösen Antoniusát emlegetik ma is, mint igen jeles alakítást. Jó izlés, a túlzástól való tartózkodás, hatása eszközeiben egyszerűség jellemezte művészetét. Mikor néhány évvel ezelőtt öregkora miatt visszavonult a színpadról, a Nemzeti Színház leghasznosabb és legbuzgóbb tagjai egyikét vesztette el benne. A mi tisztelet és kegyelet megilleti őt, mint művészt, ahhoz hozzá kell még fűzni egyet,

egész életére. Minden vágya a színpad felé fordult s szülei ellenzése dacára, 1837-ben színez lett Szigetvári László társulatában.

Első szerepe Alexis, görög ifjú volt Kisfaludy Károly «Ilka, vagy Nándorfejérvár bevétele» című hazafias pathosú darabjában s fellépésének sikert jósoltak már akkor. Ezzel megkezdődött hosszú, mozgalmas és változatos színészi pályája, melynek különösen első része volt eseményekben gazdag. Eleinte sok nélkülözést kellett szenvednie: közös sorsra volt e minden akkori színésznek. Lelkesedése azonban táplálta akaraterjét s keresztülsegítette minden nehézségen. Játszott mindenféle szerepet, még női szerepeket is, ha a társulat két nő tagja közül egyik vagy másik megbetegedett.

1841-ben Pályi Elek társulatának tagja volt, mely Erdélyből Bukarestbe is átment, a hol négy nyelven játszott: magyarul, németül, oláhul és egy francia társulat ott maradt töredékeivel francziául. Három év múlva ő maga vette át a társulat vezetését, majd 1846-ban fellépett mint vendég a pesti Nemzeti Színházban, többek közt az «Egy pohár víz» című darabban. Ezután mintegy két hónapig a budai műkedvelő társulat előadásait igazgatta gróf Ráday Gedeon megbízásából. Pestről az Alföld nagy városaiba ment társulatával, mely az akkori viszonyokhoz képest igen jól volt felszerelve. Rendtartó igazgató volt, a ki sokat tett a vidéki színészet tekintélyének emelésére. Mint szinzigazgatót érte a szabadságharc. Beállott közönvédeknek Bem táborába; a nagy hadvezér nemsokára hadnagyvá nevezte ki. Bem apó parancsára, mikor javában folyt a háború összegyűjtötte szintársulatát s vagy hat hétig játszott Kolozsvárott, hogy a közönség nyugtalanságát csillapítsa. Csupa lelkes, hazafias hangú darabokat adtak, nagy hatással, pedig — valamennyien honvédek voltak a szintársulat tagjai — jobb szerettek volna mind a harcmezőn lenni társaikkal.

Később Csányi László erdélyi kormánybiztos Udvarhelyszékbe küldte Felekyt zászlóaljalk alakítása végett. Feladatának jelesül megfelelt itt is: négy hét alatt két zászlóaljat alakított. Az egyikbe bevette két őcsésit is, söt ősz atya is

száraz humora. Shaksperi alakításai közül különösen Antoniusát emlegetik ma is, mint igen jeles alakítást. Jó izlés, a túlzástól való tartózkodás, hatása eszközeiben egyszerűség jellemezte művészetét. Mikor néhány évvel ezelőtt öregkora miatt visszavonult a színpadról, a Nemzeti Színház leghasznosabb és legbuzgóbb tagjai egyikét vesztette el benne. A mi tisztelet és kegyelet megilleti őt, mint művészt, ahhoz hozzá kell még fűzni egyet,

egész életére. Minden vágya a színpad felé fordult s szülei ellenzése dacára, 1837-ben színez lett Szigetvári László társulatában.

Első szerepe Alexis, görög ifjú volt Kisfaludy Károly «Ilka, vagy Nándorfejérvár bevétele» című hazafias pathosú darabjában s fellépésének sikert jósoltak már akkor. Ezzel megkezdődött hosszú, mozgalmas és változatos színészi pályája, melynek különösen első része volt eseményekben gazdag. Eleinte sok nélkülözést kellett szenvednie: közös sorsra volt e minden akkori színésznek. Lelkesedése azonban táplálta akaraterjét s keresztülsegítette minden nehézségen. Játszott mindenféle szerepet, még női szerepeket is, ha a társulat két nő tagja közül egyik vagy másik megbetegedett.

1841-ben Pályi Elek társulatának tagja volt, mely Erdélyből Bukarestbe is átment, a hol négy nyelven játszott: magyarul, németül, oláhul és egy francia társulat ott maradt töredékeivel francziául. Három év múlva ő maga vette át a társulat vezetését, majd 1846-ban fellépett mint vendég a pesti Nemzeti Színházban, többek közt az «Egy pohár víz» című darabban. Ezután mintegy két hónapig a budai műkedvelő társulat előadásait igazgatta gróf Ráday Gedeon megbízásából. Pestről az Alföld nagy városaiba ment társulatával, mely az akkori viszonyokhoz képest igen jól volt felszerelve. Rendtartó igazgató volt, a ki sokat tett a vidéki színészet tekintélyének emelésére. Mint szinzigazgatót érte a szabadságharc. Beállott közönvédeknek Bem táborába; a nagy hadvezér nemsokára hadnagyvá nevezte ki. Bem apó parancsára, mikor javában folyt a háború összegyűjtötte szintársulatát s vagy hat hétig játszott Kolozsvárott, hogy a közönség nyugtalanságát csillapítsa. Csupa lelkes, hazafias hangú darabokat adtak, nagy hatással, pedig — valamennyien honvédek voltak a szintársulat tagjai — jobb szerettek volna mind a harcmezőn lenni társaikkal.

Később Csányi László erdélyi kormánybiztos Udvarhelyszékbe küldte Felekyt zászlóaljalk alakítása végett. Feladatának jelesül megfelelt itt is: négy hét alatt két zászlóaljat alakított. Az egyikbe bevette két őcsésit is, söt ősz atya is

FELEKY MIKLÓS. Goszleth tényképe után.

A művész hagyatékában levő kép után.

AZ A CSIKSZEREDAI HÁZ, MELYBEN FELEKY MIKLÓS 1837-BEN ELŐSZÖR SZINPADRA LÉPETT.

minden áron be akart lépni, úgy kellett kérni, hogy maradjon otthon. Ez érdemeiért lett Feleky főhadnagygyá. A havasi hadjáratban már százados volt s egy zászlóalj vezényelt, mely a seregnek mindig előőrsé volt. Ő vette be Kis-Bányát, kikergetve belőle a határőrökkel erősített oláhokat, csapatának egy emberét sem veszve el. Kimutatta akkor, hogy katonának ép oly derék, mint színésznek.

A szabadságharc után neki is a bujdosás jutott osztályrészül. 1849 végén azonban ismét a színpadon volt. Nagy-Bányán társulatot szervezett csupa menekültből. E társulatnak megvolt az a talán páratlanul álló sajátsága is, hogy minden tag, az elsőtől az utolsóig egyforma fizetést kapott. Később Debreczenben és Nagy-Váradon működött társulatával. 1851-ben újra föllépett a Nemzeti Színházban, de csak 1852-ben sikerült szerződést kapnia, miután nyolcz előadáson nagy sikerrel vendégszerepelt.

Ez volt a Nemzeti Színház az az időszak, a mikor a legnagyobb művészek csoportosultak benne: Megyery, Szentpéteri, Bartha, Fancsi, az idősebbik Szerdahelyi, Lendvai, Egressy, stb. Feleky ezek közt is megállotha helyét. Az ötvenes, hatvanas és hetvenes évekre esik művészetének virágkora. Rendkívül széles kiterjedésű szerepköre volt s mindenütt jelesül megfelelt feladatának. Volt hős, szerelmes, szalonhős, intrikus, komikus, — játszott klasszikai, francia, magyar drámákban és népszínművekben is. Szerepeit csak elsorolni is bajos volna, de van köztük nem egy, mely ma is élénk emlékezetben van még.

Ismereteit külföldi utazásokkal is bővítette a külföld nagy színházi városáiban. 1858-ban nőül vette Munkácsy Flórá, a kitűnő művésznőt; boldog házasságát csak a halál zavarta meg. A Nemzeti Színháznak nemcsak mint előadó művész, hanem mint rendező és drámaíró is jeles szolgáltatásokat tett. Hat színdarabot is irt, fordításainak száma pedig hatvannál többre rög. Egy időben a budai oldalon levő két színház igazgatója is volt, de ez a vállalkozása rosszul ütött ki, pedig Blaha Lujza is társa volt benne. Ekkor veszett oda nagy takarékoságával szerzett vagyonának legnagyobb része.

1877-ben ülte meg a Nemzeti Színháznál töltött 25 éves jubileumát s ez alkalommal a király a Ferencz József-rend lovagkeresztjével tüntette ki. Néhány évvel ezelőtt visszavonult a színpadtól, mint a Nemzeti Színház örökös tagja s ekkor a magyar nemességet nyerte el királyi kitüntetéssel, nagyalambfalvi előnévvel. Ily kitüntetésben még magyar színész nem részesült. Nyugalomba vonulása után is többször fellépett még. A honvédegyesület ügyeiben is élénk részt vett a legutóbbi időkig.

Mintegy harmincz év óta a nyarat leányfalvi szép nyaralójában szokta tölteni s itt érte a múlt év május 26-ikán az első szélhűtés, melyből teljesen nem épült fel többé. Azóta folyton gyöngélkedett, míg végre a halál elragadta. Hosszú, érdemekben gazdag élete nem múlt el nyom nélkül; a Nemzeti Színház fejlődésében nagy szolgáltatásokat tett, melyek fenn fogják tartani emléket.

BIZONY SZÜRKÜL...

Bizony szürkül már az égbolt,
Bizony itt van már a dér!
Bizony késő van már ahhoz,
Hogy ekép szólj jó magadhoz:
Legény, tégy ki magadér!

Bizony kopnak már a színek,
Szív elvirul, hül a vér!
Nagy remények, lassan szálltok...
Bizony a ti kis pályátok
Már a véghatárra ér.

Onfelelden ha még néha
Föl is csendül egy dalom,
Siket eszöndön száll keresztül...
Lányszivekben meg nem rezdül
Tőle édes igazalom.

Fakó tollú vén poéta,
Nézd, sötétlik a határ!
Szárnyad is csügög... nincs már bája!
Tar fejedet hajtsd alga
S aludj szépen, agg madár!

K. Lippich Elek.

ITT HAGYJUK A FÉSZKET.

Hej, ez a két gyerek! Nőnek, növekednek!
Bizony már maholnap szárnyra kerekednek,
Kiszállnak,
Itt hagyják a fészket!

Anyjukom, mit látok? Kőny van a szememben...
Töröld le öregem, ne rontsd el a kedvem,
Jer ide,
Sohse szomorkodjunk!

Magunkra maradunk? Mi lesz nálok nélkül?
Hát bizony... No de a szívünk majd megbékül...
Így van jól,
Ez az élet sorja!

Hervadunk, öregszünk, édes feleségem,
Maholnap, — ne bússulj — elballagunk szépen...
Mi is csak
Itt hagyjuk a fészket.

K. Lippich Elek.

MIÉRT NEM JÖSSZ...?

— Eminescu. —

Nézd! már a fecske útra száll,
Diófa lombja hulldogál;
Dér von be mindent, itt az ősz!
Miért nem jössz? miért nem jössz?...

Oh, jőjj ölembe, édesem,
Hogy nézhesslek színtelen!
S nyugtassam bágyadt fejedet
Szived felett, szived felett...

Jut-e eszedbe róna, rét,
Hol együtt jártunk szanaszét,

S megfogva gyöngö kis kezéd,
Vezettelek, vezettelek!...

Van nő a földön számtalan,
Kinek szeme egy tűzfolyam!
Hozzád hasonló valahol, —
Nincsen sehhol, nincsen sehhol!...

Az égnek nincs oly csillaga,
Mely engemet vídtana;
Te vídfatsz fel csöndesen,
Oh édesem, oh kedvesem!...

A természet aludni tér,
Hullong az elsárgult levél;
A táj már pusztá, itt az ősz!
Miért nem jössz? miért nem jössz?...

Révai Károly.

KÉT MESE.

Irtá Mark Twain. Angolból fordította S. A.

II.

Tommy tizenhat éves volt, vidám fickó, de nem a jó társaságból való. Erre nagyon alacsony volt a rangja s nagyon alantás a foglalkozása. Valóban a lehető legalacsonyabb foglalkozása volt, mert az apjának volt a segédje, a ki pedig szemetes kocsi volt. Tommy legjobb barátja Jimmy volt, a kéményseprő, egy tizennégy éves ügyes fiú, a ki becsületos és igyekvő volt és jószívű is. Ő tartotta el ágyban fekvő beteg anyját veszedelmes és kellemetlen mesterségével.

Jimmy, a kéményseprő.

Körülbelül egy hónapra rá, hogy a király megbetegedett, ez a két fiú találkozott este kilencz óra tájban. Tommy éjjeli munkájára indult s természetos, hogy nem az ünneplő ruhájában volt, hanem szörnyűséges dologtevő ruhájában s nem volt valami jó illata. Jimmy pedig napi munkájából tért hazafelé s feketébb volt, mint akármilyen elképzelhető dolog. A seprője a vállán volt, a kormos zsákja az oldalán s az arczának egyetlen vonását sem lehetett volna felismerni, kivéve élénk szemét.

Leültek a gyalogjáró szélére beszélgetni. Természetos, hogy a nemzet bajáról, a császár betegségéről beszéltek. Jimmy ezt mondta:

— Tommy, én meg tudnám gyógyítani a császárt. Tudom, hogy kellene csinálni. Tommy elamúlt.

— Micsoda! Te? Hiszen a legjobb doktorok se tudják.

— Bánom is én. Én tudom. Meggyógyítanám tizenöt perc alatt.

— Ugyan hagyd el! Lóvá akarsz tenni? — De bizony igaz.

Jimmy olyan komolyan beszélt, hogy ez szöveget ütött Tommy fejébe, a ki ezt mondta:

— Elhiszem, hogy komolyan beszélsz. Komolyan beszélsz, Jimmy?

— Isten bizony.

— No hát, mi a terved? Hogy akarsz meggyógyítani?

— Megmondanám neki, hogy egyék egy szelet érett görögdinnyét.

Tommy hangosan elcacagta magát erre a bolond eszmére. Mikor azonban látta, hogy Jimmy megsértődik, elkomolyodott. Kedveskedve veregette meg Jimmy térdét, nem törődve a korommal, a mi rajta volt s így szólt:

— Visszavonom a nevetésemet. Nem akartalak megbántani, nem is tettem többet. Látod, olyan furcsának tetszett, mivelhogy a hol csak katonai tábor van és vérhas, a doktorok mindjárt táblát akasztanak ki, hogy akárkit is elfogjak, a ki görögdinnyét hoz oda, s addig korbácsolják, a míg meg tud állni a lábán.

— Tudom, azok a buták! — mondta Jimmy, csaknem sirva dühében. — Mennyi itt a görögdinnye! Egy katonának se lett volna szabad meghalni.

— De Jimmy, hogy jutott az eszedbe ez a gondolat?

— Ez em gondolat. Ez úgy van. Ismered azt a szürkehajú vén zult? Nohát ez rég idő óta egész sereg ismerősünket gyógyította meg. Az anyám is látta, én is láttam. Csak egy-két szelet görögdinnyére van szükség. Mindegy, hogy régi-e a betegség, vagy csak kezdődik, meggyógyítja.

— No, ez furcsa dolog. De te, Jimmy, ha csakugyan úgy áll a dolog, meg kellene mondani a császárnak.

— Persze. Az anyám el is beszélte sokaknak, azt remélve, hogy ezek majd elmondják neki. De hát ezek szegény munkás-emberek, nem tudják, hogy kell csinálni az ilyen dolgot.

— Persze hogy nem tudják, de majd tudtára adom én.

— Te? Oh, te szemetes patkány!

Most Jimmy volt a nevetés sora. Tommy azonban makacsodott:

— No csak nevéss. Én mégis megteszem. Olyan biztossággal és határozottsággal jelentette ezt ki, hogy nagy hatást tett Jimmyre, a ki elkomolyodva kérdezte:

— Ismered tán a császárt?

— Hogy ismerem-e? Hogy kérdezhetsz ilyet? Persze hogy nem ismerem.

— Hát akkor mit csinálsz?

— Nagyon egyszerű és könnyű a dolog. Találd ki. Hogy csinálnád te, Jimmy?

— Irnék neki egy levelet. Eddigél még soha sem gondoltam erre. De fogadni mernék, hogy te is ezt tennéd.

— Fogadni mernék, hogy nem. Hát aztán hogy küldenéd el a levelet?

— Hát a postán? hogyan máskép?

Tommy nem győzte eléggé lenézni ezért Jimmyt s ezt mondta:

— Ugyan! Hát mit gondolsz, nem ezt teszi-e minden kuruzsló az országban? Ugy-e, hogy erre nem gondoltál.

— Nem én, — felelt Jimmy megszegyenülve.

— Már pedig erre gondolnod kellett volna, ha nem volnál olyan fiatal és tapasztalatlan. Hát nem tudod-e, hogy ha egy egyszerű tábornok, vagy költő, vagy színész, vagy bárki, a ki egy kissé híres ember, megbetegszik, az ország minden kuruzslója egyebet se tesz, csak csalhatatlan hatású kotyvadékjait küldözgeti neki a postán? Hát még ha a király beteg!

— Bizony, akkor még inkább, — mondotta Jimmy bambán.

— Nohát én ezt gondoltam ki. Nézz ide, Jimmy: minden áldott éjjel legalább is hat szekér ilyen levelet hordunk el a palota hátsó udvarából, a hova eldobálták. Nyolczvanezer levelet minden éjjel legalább is. Azt hiszed, elolvassa ezeket valaki? Egyetlen egyet sem. Így járna a te leveled is, ha megírnád. De nem fogod megírni, ugy-e bár?

— Nem! — sohajtotta Jimmy lemondóan.

— Jól teszed. No de ne félj, nem csak egyféleképpen nyúzzák a macskát. Majd én odajutatom a gyógyszeredet a királyhoz.

— Ha ezt meg tudod tenni, Tommy, örökké szeretni foglak.

— Meglesz, ha mondom. Ne bússulj, csak bizd rám.

— Bizom, Tommy, mert te olyan sokat tudsz. Te nem vagy olyan, mint a többi fiúk; azok sohase tudnak semmit. Hát hogy fogod csinálni, Tommy?

Tommynak nagyon jó kedve lett. Elhelyez-

Leültek a gyalogjáró szélére beszélgetni.

A szürkehajú vén zulu.

A főjtónállómester elmondja a főudvarmesternek.

kedett, hogy kényelmesen beszélhessen s ezt mondta:

— Ismered azt a szegény, rongyos öreg embert, a ki mézárósnak tartja magát, mert macskahússal a városban? Nohát azon kezdtem, hogy elmondom a dolgot neki.

Jimmy nagyon meg volt csalódva. Roszúl is esett neki ez a beszéd.

— No már, Tommy, — mondotta — mégis csak szegény, hogy így beszélsz. Tudod, hogy a szívemen fekszik ez az ügy...

Tommy barátságosan így felelt:

— Ne bússulj, Jimmy, tudom én, mit csinállok. Majd meglátod nemsokára. Ez a félig-mészáros el fogja mondani annak az asszony-

nak, a ki gesztenyét árul ott az utcasarcon; ez az ő legjobb barátja. Meg is fogom kérni, hogy mondja meg neki. Az asszony aztán elmeséli a gazdag nagynénjének, a kinek gyümölcs-árús boltja van két utcával odább a sarkon. Ez megint el fogja mondani a jó barátjának, a vadkereskedőnek, a vadkereskedő elmondja a jó barátjának, a rendőrőrmesternek, a rendőrőrmester elmeséli a kapitányának, a kapitány elmondja a tanácsosnak, a tanácsos elmondja a járásbírónak, a járásbíró elmondja az előjárónak, az előjáró elmondja a főpolgármesternek, a főpolgármester elmondja az állami tanács elnökének, az állami tanács elnöke elmondja a —

— Jézus Mária! De hisz ez nagyszerű! Hogy gondolhattad ezt ki?

— Elmondja az altengernagynak, az altengernagy elmondja a helyettes tengernagynak, a helyettes tengernagy az admirális első lordjának, az első lord beszélni fog róla a képviselőház elnökével, az elnök —

— Folytasd, Tommy, már majdnem ott vagy —

— az elnök elmondja a fővadászmesternek, a fővadászmester a főistállómesternek, a főistállómester a főkocsimesternek, a főkocsimester a főajtónállómesternek, a főajtónállómester a főudvarmesternek, a főudvarmester a főpohárnoknak, a főpohárnok annak a kedvező kis apródnak, a ki a legyeket hessegeti a császár arczáról, az apród meg térdre borul és meg súgja Ő Felsőlegének — és a dolog rendben van.

(Végo következik.)

AZ ÚJ KÉPVISELŐHÁZ TAGJAI.

IV. közlemény.*

Szabadelvű-pártiak.

Jelen közleményünket az államtitkárok bemutatásával kezdjük meg, a kik közül hét tagja a képviselőháznak. E hét államtitkár-képviselő közül Mohay Sándorról Gyula-Fehérvár város képviselőjéről felesleges itt adatokat közölni, mivel életrajzi adatai lapunk egyik utóbbi számában jelentek meg.

Graenzenstein Béla, Krasó-Szörény megye oraviczi kerületének képviselője. 1847-ben született Oraviczán; fia néhai Graenzenstein Gusztáv államtitkárnak. A selmeczbányai akadémián tanult, majd külföldre ment és főleg a belgiumi lígi egyetemen természettudományokkal foglalkozott. Hivatási pályáját a kir. bányászati minisztériumnál kezdte, hol csakhamar főbányatanácsos lett. Később (1871-ben) a pénzügy-minisztériumban folytatta szolgálatát s miniszteri tanácsosi állásra emelkedett, előbb a bányászati ügyekben, később pedig a dohányjüvedék ellen működött. 1895. év elején pénzügyminiszteri államtitkár lett. 1873-ban a bányászati csoport vezetője volt a bécsi világgkiállításán, 1878-ban Párisban, 1885-ben Budapesten, 1890-ben Bécsben jury-tag s az ezredévi kiállítás intézésében is részt vett. Az 1892—96. országgyűlésen a faceti kerület képviselője volt, míg 1896-ban szülőföldje választói részéről nyert mandátumot s most is e kerületet képviseli.

Gromon Dezső, Bács-Bodrog megye tovarisovai kerületének képviselője. 1838-ban született Vajszkán, Bács-Bodrog megyében, francia eredetű, magyar indigénstus nyert családból. Bécsben és külföldön nevelkedett s elvégezvén a magyaróvári gazdasági akadémiát, átvette bács megyei birtokának kezelését. Az alkotmány visszaállítása után élénk részt vett megyéje közéletében s a vármegyei balközéppárt elnöke lett. 1869-ben választatot meg első ízben a hódási kerületben képviselővé, balközépi programmal. 1875-ben Bács megye, Zombor és Szabadka városok főispánja lett s mint kormánybiztos is működött az 1876-iki bács megyei árvizek alkalmából. 1878-ban a boszniai okkupáció alkalmából fogantatosított részleges mozgósítás körül kifejtett tevékenységeért a Szent-István-rend kiskeresztjét kapta. 1882-ben ismét képviselő lett s mint kormánybiztos Pancsovára küldött a csángók visszatelepítésének vezetésére. 1884 óta a honvédelmi minisztérium államtitkára, 1890-ben a II. osztályú vaskorona-rendet, 1894-ben a valóságos

* Az országgyűlési képviselők arczképsorozatát, melyet lapunk múlt évi 48. és 49-iki s idei 11-ik számaiban kezdünk, mai számunkban ismét 60 képviselő arczképének bemutatásával folytatjuk. Korábbi közleményeinkben összesen 180 képviselő arczképét életrajzát közöltük; 95 szabadelvűpártiét és 85 ellenzékiét. Tekintve az országgyűlési pártok számarányát, természetos, hogy ezúttal közleményeinkben az ellenzéki képviselők száma fokozatosan esik-kenni fog. Az életrajzokban a közlemény természetéből folyólag, csak a legszükségesebb adatokra szorítkozhatunk s az egyes képviselők pályájának részletesebb ismertetését, ha arra alkalom nyílik, máskorra tartjuk fenn.

Graenzenstein Béla.

Gromon Dezső.

Gullner Gyula.

Nemeskéri Kiss Pál.

Mohay Sándor.

Zsilinszky Mihály.

Nagy Ferencz.

Fartha Miklós.

Zichy Aladár.

Bakonyi Samu.

Beksis Gusztáv.

Benke Gyula.

Dókus Ernő.

Szemere Miklós.

Münnich Aurél.

Nedecey János.

Neményi Ambrus.

Lónyay Géza.

Papp József.

Rónay Ernő.

Smialovszky Valér.

Hegedüs Loránt.

Fogarassy Zsigmond.

Blaskovics Ferencz.

Keczer Miklós.

Bernáth Lajos.

Fáy István.

Gál Sándor.

Szentiványi Gyula.

Molnár Józsiás.

Neiszidler Károly.

Molecz Dani.

Weisz Berthold.

Kubinyi György.

Klobusiczky János.

Putnoky Mór.

Várady Károly.

Pekár Gyula.

Ugron János.

Tuba János.

Heinecz Hugo.

Ifj. Holeczer János.

Justh Ferencz.

Miksa Imre.

Kobek István.

Manasz György.

Lázár Árpád.

Kende Péter.

Köröskényi Elek.

Zsámbokréthy Emil.

Domahidy Elemér.

Fernbach Péter.

Lator Sándor.

Radovanovics György.

Nagy Sándor.

Vuja Péter.

Stajevics János.

Szombathy György.

Semsey Boldizsár.

Salamon Géza.

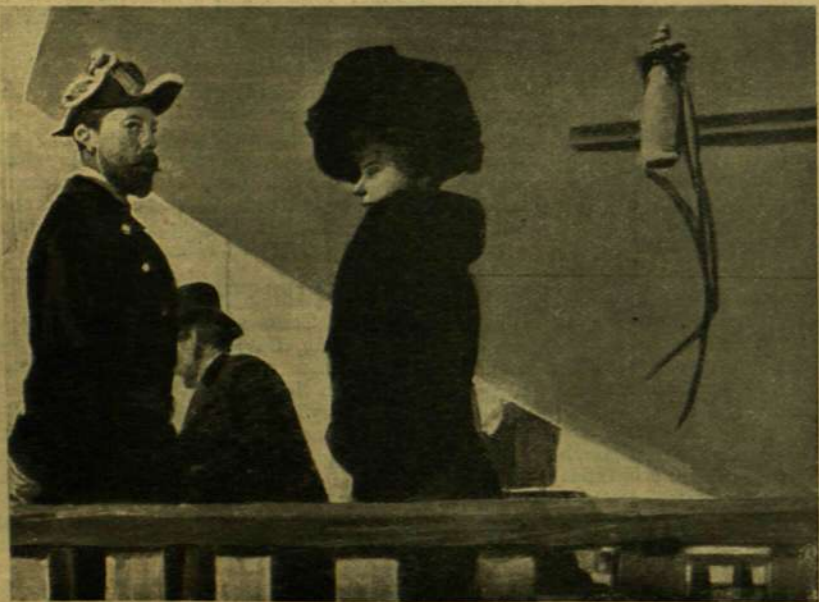
HENRIK POROSZ HERCEG AMERIKÁBAN. — A «Meteor» hajó megkeresztelése.

gyűlésben. Az 1887—1892-iki országgyűlésnek időközi választás folytán lett tagja az oklándi kerületből. 1892-ben a nagy-újta, 1897-ben ismét időközi választáson a gyulai kerület választotta meg képviselőül. Az Ugron-féle 48-as pártnak elnöke volt, de a mostani országgyűlés elején személyi okokból lemondott e tisztről. Mint publicista is széles körű tevékenységet fejt ki, különösen mint a «Magyarország» napilap vezércikkírója. Legutóbb «Kazár-földön» című nagy elterjedtségre jutott könyvet adott ki a beregmezei állapotokról. Szépirodalommal is foglalkozik s a Petőfi-Társaság 1898-ban tagjává választotta. Egy szindarabja most kerül először színpadra a budapesti «Vigszínház»-ban.

Szentiványi Gyula, Szatmármegye aranyos-megyesi kerületének képviselője. 1851-ben született Liptó-Szent-Ivánban. A budapesti József-megyei mérnöki oklevelet szerzett és ezután egy ideig mint magánmérnök működött. 1878 óta szatmármegyei birtokán gazdálkodik s Bikszád gyógyfürdőjét igazgatja a kor igényeinek megfelelőleg fejleszteni. Kerülete első ízben 1896-ban választotta képviselővé nemzeti párti programmal.

Pártonkívüli függetlenségi.

Várady Károly, Abauj-Tornamegye görgői kerületének képviselője. 1859-ben született Tornán. A jogot Kassán és Budapesten végezte. 1886-ban szerzett ügyvédi oklevelet és azóta a fővárosban ügyvédkedik. Számos jogi cikket írt. Az 1892—96-iki országgyűlésen a gödöllői kerületet képviselte. Most is függet-

HENRIK POROSZ HERCEG ÉS ROOSEVELT KISASSZONY A HAJÓKERESZTELÉS ELŐTT

lenségi programmal lépett föl, de sem a Kossuth-párthoz, sem az Ugron-párthoz nem csatlakozott.

Néppárti.

Zichy Aladár gróf, Zalamegye nagy-kanizsai kerületének képviselője. 1864-ben született Nagy-Lángon, Fehérmegyében. A jogot Strassburgban, Innsbruckban és Budapesten hallgatta, azután a hallei gazdasági akadémia hallgatója lett. Miután két ízben hosszabb tanulmányútakat tett Európában, 1893-ban tagja lett a főrendiháznak, a melynek két ízben jegyzője is volt. Tartalékos huszárhadnagy és cs. és kir. kamarás. 1896 óta képviselő.

METHUEN LORD ELFOGATÁSA.

A dél-afrikai háború első időszaka óta nem jött a harctérről Európába oly súlyos angol vereség híre, mint az, a melyet március 10-én olvastak fel az angol parlamentben. A hír arról szólt, hogy március 7-ikén a lord Methuen vezérlete alatt álló angol csapatokat Delarey boer vezér Transzvál nyugati részében tönkreverte. Az angolok vesztesége holtakban, sebesültekben és foglyokban rendkívül nagy volt, fogságba esett maga a megebesült vezér, lord Methuen tábornok is.

Lord Methuen Oryburgból indult Lichtenburg

ROOSEVELT ELNÖK, ROOSEVELTNÉ, ROOSEVELT ALICE. ROOSEVELT KISASSZONY A NÉMET CSÁZSÁR RÓZSÁIVAL.

felé 900 lovasal, 300 gyalogossal és öt ágyúval s Tweebosch és Palmietkuil között Delarey megtámadta. Methuen hadoszlopa két osztályban ment előre, legelő az ökröszekerek s körülbelül egy órai távolságra az öszvérfogatok. Mindjárt virradatkor egy nagy csapat boer támadta meg háromfelől az angolokat s bár ezek keményen ellenállottak, helyzetük csakhamar tarthatatlanná lett. A vonalukat áttörték, a teherhordó állatok megvadultak s nagy lett a zűrzavar. Az angol lovasok vezetője, Paris őrnagy negyven emberrel vitézül védte az ökröfogatokat, de délelőtt 10 óra tájt ő is kénytelen volt megadni magát. Methuen meglehetősen súlyos sebet kapott a czombján s így esett fogságba.

Az angolokat nagyon megrendítette Methuen vereségének híre, jobban, mint akármely más veszített csatáé a háború kezdetének végzetes eseményei óta. Nagyon féltették Methuent, aggodalmuk azonban alaptalannak bizonyult, mert Delarey néhány nap múlva nagylelkűen szabadon bocsátotta.

Methuen Pál Sandford a dél-afrikai háború legszerencsétlenebb tábornokainak egyike. 1845-ben született, a hirneves Eton-kollegiumban tanult. Hadi pályáját, mint ősi skót család fia, a skót testőrségnél kezdte s 1881-ben lett ezredessé. Részt vett az 1874-iki asanti-háborúban, kitüntette magát az Amvaful melletti csatában. Az 1882-iki egyiptomi hadjáratban is kimutatta vitézségét. Ezután több évig szolgált Dél-Afrikában, a hova a mostani háború kezdetén is visszatért és számos súlyos vereséget szenvedett különböző boer vezérektől. Methuen volt, a ki a francia eredetű boer vezér, Villebois-Mareuil seregét megsemmisítette. A mult év szeptemberében már volt Delareyvel egy véres összvetése a Nagy Marico folyónál.

Delarey a háború előtt, mint a legtöbb boer, egyszerű szántó-vető «burgher» volt. Mintegy hatvan éves ember, de korához képest fiatalos, friss erőben van még. Nyugodt férfinak mondják, a ki soha sem veszti el hidegvérét; szótlan-ságáért «hallgató»-nak nevezik a boerok, a kik közt nagyon népszerű.

A háború előtt állítólag a békepárt híve volt s Krüger híres ultimátumát, mely a háború közvetlen oka lett, hevesen ellenezte. Általában ellenzéki állást foglalt el Krügerrel szemben. Úgy mondják, hogy Krügerrel való feszült viszonya volt az oka, hogy Joubert halála után nem ő lett a boer hadak fővezére. Midőn a háború kitört, akkor nem törődve személyes érzelmeivel, azonnal fegyverbe állt és egyike lett a legvitézebb boer vezéreknek. A háború folyamán elvesztette legidősebbik fiát.

Az angol lapok többször vádolták kegyetlenkedéssel, de ezeket a vádakokat a legilletékesebb ember, Roberts tábornagy czáfolta meg. Ez maga kijelentette, hogy a lehető leglovasiasabb ellenfél, merész és ügyes a csatában, de udvariasan és jól-bánik a foglyokkal. Most, Methuen elfogatásakor is lord Roberts azt mondta az angol felsőházban, biztosak lehetnek a felől, hogy Methuennel jól fognak bánni a fogságban. Delarey nagylelkűségével bebizonyította csakhamar, hogy Roberts nem csalódott benne.

TOLNAI LAJOS.

TOLNAI LAJOS.

1837—1902.

Nagy tehetségű író volt Tolnai Lajos, ki e hó 19-ikén hunyt el Budapesten, 66 éves korában. De heves, sőt kíméletlen természete mind írói erejének érvényesülését, mind életének nyugalmát megzavarta. Regényeiben, elbeszéléseiben élő embereket gúnyolt ki, sőt széptani fejtegetéseiben is gyakran a személyeskedés uralkodott. Regényhőseiben, melléklakjaiban mindig rá lehetett ismerni valakire, környezetére, ismerőseire, a kikben mindig a hibát, a csúfolni valót keresvén, alakjai a regényben kicsinyes, kellemtelen emberek, vagy épen apró gazemberek. De Tolnai külön irodalmi műfajt művelt, elterőt a széptan és a komponálás szabályaitól. Mindenekfelett szatirizálni vágyott. Éles megfigyelő tehetségével könnyen és biztosan jellemezte. Stíle tömör és erős volt, nyelve magyaros. Néhány műve, melynek írásánál nem vett annyira erőt igazgatott közváltól természetese, a legjobb magyar prózai művek közé tartozik. Az életben is olyan volt, mint az íróasztalnál. A vele való érintkezés csakhamar meghozta a szakítást. Életpályája ezért változott és szakadt félbe oly gyakran. Jóbarátja alig volt. Különbösen nem is kereste senki barátságát. Olykor kellemes is tudott lenni, kivált az első érintkezéseknél; megnyerő a beszédben, sőt figyelmes. Az utóbbi években mint fővárosi tanár, majd igazgató, egészen visszavonulva élt; keveset is írt. Annál termékenyebb volt a régebbi években, s akkor a Kisfaludy-Társaság és Petőfi-Társaság tagjai közé választotta.

Tolnait családi nevén Hagymássy Lajosnak hívták. A tolnamegyei Györkönyben született 1837 január 31-én, a hol apja, Hagymássy Sándor, községi jegyző volt. Győrön, majd Nagy-Körösnön járt iskolába, a hol négy évig volt Arany János tanítványa. A református papnevelőbe került föl ezután Budapestre, s kitűnő képességei folytán egész fiatalon a pesti ref. főgimnázium tanára lett. Ekkor, a hatvanas évek elején kezdődött irodalmi működése. Lirai költeményei és balladái, melyek közt több igen jeles is van, hamar nevet szereztek neki, majd kisvárosi életképei, elbeszélései, melyekben az élet és jól megfigyelt alakok tűntek föl. Több műfordítása is megjelent ebben az időben. Önálló kötetben adta ki «Költeményeit» és «Nyomorék» című kis regényét. 1868-ban Maros-Vásárhelyre ment ref. lelkésznek; szorgalmasan folytatta itt is írói munkásságát, sőt «Erdély» ezimen szépirodalmi hetilapot indított s Apor Károly báró támogatásával megalapította a Kemény Zsigmond-társaság című szépirodalmi kört. Mint lelkésznek hitszónoki sikerei is nagyok voltak. Ebből az időből való «Az én ismerőseim» című novellakötete és «Az urak» című egykötetes regénye, a melyet 1874-ben «Somvári Pényes Ádám úr» című hosszabb elbeszélése követte, az első szatirikus munka, a melyet Tolnai írt. Maros-Vásárhelyen nem élt nyugodt életet, villongásba jutott híveivel, egyházi hatóságával és távoznia kellett.

1879-ben a «Tompai Mihály költészet» című doktori értekezésével kitüntetéssel szerezte meg a doktorságot, s egyetemi magántanár lett. A haladástól itt is elzárta természete s ő inkább a szépirodalomnak élt, mint tanári hivatás-

nak. Újabb regényei: «A nemes vér», «A báróné ténsasszony», az «Oszlopbáró» és az «Új főispán»; későbbiek a «Polgármester úr», «A szegény emberek», «Eladó birtok» és «A falu urai», mind sötét rajzok a romlottságról, urak, parasztok gonoszságáról. Sokat írt, két-három regénye is folyt egyszerre a lapokban. Végre 1889-ben mint tanár a fővárosnál nyert alkalmazást, néhány év múlva a ferencvárosi polgári iskola igazgatója lett. Nemrégiben a belvárosi főreáliskolába helyezték át. 1887-ben saját költségén adta ki «Irodalom» című kritikai lapját, 1890—1896-ig pedig remekíróinkról írt tanulmányait tette közzé. A következő évben «A grófné ura» című regénye, 1899-ben pedig «A nagygyárosok» című novellák kötetét jelent meg.

Az utolsó években megtört testi ereje, mely épen nem volt csekély. Hatalmasan fejlett, erős ember volt, ki az egyházi székében, gyülekezetekben külső megjelenésével és érzés hangjával azonnal hatást tudott tenni. Nejeknek nyolcz év előtt történt halála után nemsokára ezredorvos fia is megvált az atyai háztól, megnősült. Tolnai ezentúl igazán magányban élt Budapesten. A télen mellszorulása erősödött és az iskolában sem tartotta meg már több hét óta előadásait. De ha testi ereje fogyott is, szelleme rugékonny maradt s még a Petőfi-Társaság legutolsó közgyűlésén, január elején, heves polemikus dolgozatot olvasott föl. Súlyos beteg nem volt, folyton olvasott és senki sem képzelte, hogy halála ideje elkövetkezett.

Tolnai, mint a ki korát és a körülete élő alakokat oly erősen — bár sokszor sötétben és túlozva — tudta lerajzolni és jellemezni, mint a stíl és a magyar nyelv kiváló művésze, a magyar szépirodalom egyik jeles képviselője marad.

FERENCZY «POGÁNY GÁBOR»-A.

Ferenczy Ferencz «Pogány Gábor» című drámáját, a melynek tartalmáról a «Vasárnapi Ujság» mult heti száma már megemlékezett, a közönség erős érdeklődése mellett adja sűrű egymásutánban a Nemzeti Színház. Teljesen indokolt az érdeklődés a gyakori ismétléssel együtt. Mert ha nem is elégít ki a végmozzanat, kétségtelenül leköt az ahhoz vezető út. Egy percig sem hagy közönyös hangulatban, sőt érzésünk igaz húrjait érinti gyakorta. A negyedik előadásról beszéltek, a melyből már a darab utójátéka, az ötödik felvonás a szerző egyenes kívánságára, elmaradt. Ilyeténkép megcsontkíva láttam azt először. Rám azonban a megoldás-

nak ez a módja is zavarólag hatott. Egy kissé kusának találtam a befejezést. Rendkívüli lekött figyelmet kíván a kibontakozás megértése azzal a végmozzanattal, a melyet alkalmaz a szerző. Egy hosszadalmas elbeszéléssel dönti el a kérdést. Négy felvonáson át éber figyelmet tud magának biztosítani. Pompásan folynak párbeszédei. Mindenki azt beszéli, a mi egyéniségének megfelel, s annyit, a mennyit ép a helyzet megvilágítása kíván. A drámai mozzanatok találó, finom, ügyszólva epigrammatikus pár szó közvetítésével érvényesülnek, s az előadók és a hallgatóság közt megvan a lelki kapcsolás még akkor is, a mikor itt-ott egy-egy hatásos jelenetről a csináltság bélyege ri le; mert fődí azt a rendkívüli finomsággal érzékesített művészi előadás. Szeretetteljes odaadással adja ki-ki a legjobbat. A végmozzanat azonban e mellett is lanyhuló érdeklődés mellett zárja be a drámát. Mindvégig belső igazság van főalakjaiban, de a végkifejlés már nem hat a meggyőződésekkel ezzel az erejével. Hogy végez magával az a fiatal leány, annak boldogulása cseljából, a kit szeret: érthető; mert gyöngéd, érzékeny szálakból vannak összeszöve a lelke húrjai; de a körülmények, a melyekből kifolyólag folyvillan benne az önfeláldozási gondolat, a melyet a tett is nyomon követ, melodramatikusan hatásúvá teszik azt.

A dráma tulajdonképen véve nem a Pogány Gábor végzete, hanem ezé a szegény, szerencsétlen fiatal leányé. Mert mig amaz csupán a vagyonát veszti el, de mint dologképes, erős jellem, nem érinti lelke egyensúlyát is megzavarólag a sorsa: addig ez a fiatal leány, lelki egyéniségéből kifolyólag, csakis az útból való félreállásban lát menedéket. Végez önmagával azért, hogy gazdag házassággal üthesse helyre zavarait az, a kit szeret, s hogy ő maga ne kényszerüljön ahhoz fűzni életét, a kit nem szeret. Mert hát Pogány Gábornak és neki is jegyese van. Tulajdonképen véve pedig egymást szeretik. Miért nem lesznek hát egymáséi?

Nem annyira a vagyonkérés választja őket el, mint inkább lelki világuk; a mit a szerző jellemzetesen ki is domborít. Hajthatatlan, nemes büszkeség lakik a férfiban; törekény, gyöngéd, finom érzésű, önmagába vonult lélek a lány. A férfi, mint özvegy édes anyjának egyetlen fia vezeti a házat s a lány mint vagyonatlan, távoli árva rokon, ugyancsak az ő családi körükben nyer életfentartást serdülő kora óta. Szép, kedves, jó lelkű s helyzeténél fogva ösztönserőleg elvonult. A férfi művészlélek, írói hajlamokkal; izig becsületes és nemes. Talál a lelki világuk. Szeretik egymást ügyszólva önmagukra nézve is észrevétlenül; mint a hogy ez az egy

FELERY MIKLÓS RAVÁVAL A NEMZETI SZÍNHÁZ UDVARÁN.

csalásban élők s naponta érintkezők között történni szokott. Nincs vallomás, mert megvan a folytonos együttléte s a kölesönös érzés, külön-külön mindegyiknek hűsége apolt titkál. Míg nem egyszerre közbe jö valami s kipattan a valóság.

Itt két dolog jó közbe. Egyik, hogy Gábor a tönk szélén áll. A roszt évek, a vízár, a védgát-költségek fenyegetik dobveréssel az ősi birtokot. A másik, hogy egy szomszéd földbirtokos megkéri az árvalány kezét s itt a lélektani mozzanatot. A lány Gáborhoz fordul a kérdéssel, hogy igen-t mondjon-e? A kérdés tulajdonképpen véve egy lelki finomsággal megnyilatkozó vallomás. Érti azt a lány, érti az, a kinek felelni kellene, de egyikben sem tud megtörni a tartózkodás. A lány a férfi ajkáról lesi felve a választ, a mely megtagadtassa vele kérőjének az «igen» szót; a férfi büszkesége meg az ő érzése sugallatából várja a visszautasítást s e mellett egyébbel is küzködik. A lány mit se tud Gábor elkerülhetetlen vagyoni romlása felől, holott őt anyagilag biztosítja czélba vett férjhezmenetele. Gáborra döntő az utóbbi körülmény: erőt vesz magán és hidegségbe burkolt fájó szívvel javasolja az ajánlat elfogadását. A lány tényleges ridegségnek veszi és másnapra két boldogtalan jegyes van a házban. Gábor egy ép náluk tartózkodó dúsgazdag polgárlánnyal vált jegyét. Anna meg a földbirtokosnak mond «igen»-t.

Hogy röviden végezzek, míg a lány napról napra hervad, Gábor nem nyugszik bele. Gyötri a látvány, miként halmozza el édeskedéssel Annát a völegény, s egyszer aztán kitör. Egy rendkívüli finom szerkezetű jelenetben borúl egymás nyakába a két szerető szív. Jellemüknek megfelelő nemes egyszerűség vonít át a megnyilatkozásukon. Következik a kibonyolítás. De nem kibontást, hanem a kötelek teljes felbontását hozza a vég. Gábornak három tényezővel kell számolnia. Az anyja nem tudja, hogy tönk szélén állanak, a nagynénje a gazdag polgárlánnyal, Lindner Bertával való házasságot, mint annak összehozója, vagyoni feltámadásul sürgeti; maga Berta pedig teljes léleknyugalommal számol az adott szóra. Hogyan adja nekik egyszerre tudtúl, hogy a szive vonalmát fogja követni? Egy regénye van kézen; Berta rég kéri, hogy mondja el a tartalmát. Együtt az egész társaság és ő elmondja azt; a saját helyzetüket adva elő. Csak Anna és a nagynéni érti meg, hogy róluk van a szó. Itt tudja meg Anna, hogy tönk szélén áll Gábor s hogy a gazdag házasság rá nézve tulajdonképpen véve menedékvár. Az előadó aztán kérdést tesz a társasághoz, hogy vajjon mit eselkedjen regényének tönk szélén álló hőse, a ki egy dúsgazdag lánynak eljegyzettje, holott szive egész lángolásával egy másik férfi menyasszonyán csüggy és nem tud élni nélküle. A való élettel semmi kapcsolatot sem sejtő mama mosolyolva oda szól, hogy ő úgy fejezné be a regényt, hogy a szegény lány végezzon önmagával s a jóléthez szokott hőnek adja meg a módot a jóléthez maradásához. Anna kintárorog a szobából s még folyik az eszmecsere, midőn bejönnek jelenteni, hogy szerencsétlenség történt. A kisasszony beleesett a gátról a vízbe. Holttestét a hallgatóság előtt is láthatólag vizsik az ablak alatt. És a függöny legördül.

Nem szerencsés módozat a befejezésre. Az összetörődött ellentétek gyorsmenetű kifejlését várja már a hallgató s végsőszavánál, elbeszélés útján kapja hű ismétlésben mindazt, a mi négy felvonáson át élettelen drámai alakításban folyt le előtte. Csak lazult figyelem követheti az elbeszélést; még ha művésziileg kifejezetten tolmácsolja is a színész; a mint hogy csakugyan egész erejét veti latba a czím szerep személyesítője: Császár Imre.

Gyönyörű összejátékban érvényesül az a művészi feladat, a melyet *Török* Irmával együttesen old meg, a ki az árvalány szerepében csak ki könyveket. Császárban az előkelő, kimért, szentelen büszkeség úgyszólván született tolmácsolóra talál. Ezúttal az érzelmi részben is igaz hírokat érint. A sorscsapással nemesen szembe nézni tudó büszke jellemet adott. Az a lelki gyötörődés, a mely szive választottjának mással való jégben járása nyomán égeti őt, megfelelő fokozatban tört ki belőle; és művészi szép, mikor lelki kinlódásai zokogásba viszik a

Lotz Károly: Női arckép.

A NEMZETI SZALON TAVASZI TÁRLATÁBÓL.

büszke férfit, a melynek azonban csak is a négy fal a tanúja.

Török Irma bájós ebben a szerepben. Első megjelenésétől mindvégig egyöntetűen az, a minék az Anna rokonszenves, lekötő egyénisége visszaadásában lennie kell. Csupa szív és lelki nemesség. Egyszerű, természetes mozgással igaz hangokat ad; fájdalom, önfeláldozása együttérzésbe visz s a végjelentet reá háruló nehéz feladatát művészi játékkal oldja meg. Anna völegényének szerepében, *Mihályfi* ad egy naiv kedélyű, becsületes gentry birtokost; vidékies modorában s félszeregeiben hű utánzattal mutatva be őt. *Pogány* Gábor jegyesét, a dúsgazdag polgárlányt, *Maróthy* Margit személyesítő jellemzetes vonásokkal; a vagyoni tönkről mit sem tudó s Pogányvárból lelki nyugodtsággal élő öreg Pogányné *Rákosi* Szidi avatott kezében volt; *Helvey* Laura egy vén leányt adott a ki előszeretettel intézi a mások dolgait, *György*ének pedig egy vidéki színésznőből báró Pogánynévá lett asszony szerepe jutott azzal az általa jól megoldott feladattal, hogy egykori művészi pályája nyomán kissé kirívó modort érvényesítsen ebben az előkelő társaságban.

Szüry Dénes.

FEDÁK SÁRI.

A könnyű, a vig Múza szolgálatában aránylag nagyon rövid idő leforgása alatt rendkívüli sikerrel tudott érvényesülni *Fedák* Sári, a Magyar Színháznak ma már nagy népszerűségű, kedvelt primadonnája. Alig egy-két évvel ezelőtől lépett föl először mint kezdő a Népszínházban, a «San Toy» operette egy rövid szerepében s rögtön feltűnt, hogy nem mindennapi tehetség lakik benne. A táncművészet terén ragadta a közönség egyik részét taposokra, míg a másik rész túlmerészesnek találta mozdulatait. Az utóbbiaké volt némileg az igazság. Csak hogy azok nem számoltak azzal, hogy erős temperamentuma és a kezdet izgalmai gátolták őt mintegy természetserüleg abban, hogy kellő önfeledtséggel érvényesítse művészetét. Akkoriban ő még az öntudatlanság korát élte, mint a ki nincs tisztában, hogy mit, hogyan, mily mérvben érvényesítsen, mint ki csak azt érzi, hogy van benne érvényesítendő valami. Most megtalálta már a terét és korán elérte azt a stádiumot is, a mikor kellő számítást tud tenni a felől, hogy mily határok közt érvé-

nyesülhet összehangzatosan művészi tehetsége. A túlmerész lejtéssel fölhagyott és finom mozdulatokkal váltotta föl, s ha még egy-egy testhajlást szelidíteni fog, a mire ráviszi majd a jogosult ambíciójával járó önbírálat is, akkor a mellett, hogy a közönség kedvence lett, az izlés finomításának is erősebb tényezője lesz. Hogy a közönségre nagy vonzerőt gyakorol, annak nyilvánvaló jele a «Lotti ezredesei». Példáulánál áll, hogy egy darab folyton telt házakat eredményezzen a hatvanadik előadásán fölül is, a mely pedig úgyszólván megszokítás nélkül követte egymást.

A darab maga is a legmulattatóbb hőbortok egyike. Félreértéseken alapul és folyton derült, kacagató hangulatban tartja a nézőt. Kifőnően is játszik. Sziklay, Boross jóízű komikumuk nem téveszti el hatását. Ráthonyi egy fekete rajahat ad és hajlékony, előkelő mozdulataival nyeri meg a nézőt; Fedák pedig egy orfeumi énekesnő szerepében vonzza estéről-estére a közönséget. A táncza finom, az alakítása kiváló. Utánoz a többek közt egy angol és egy francia énekesnőt, eredeti típusban mutatva be egymástól eltűtő egyéniségüket. Hangja nem nagy terjedelmű, de ügyesen bánik vele; éneklődése művészi. Minden szót érthetően ejt ki és megfelelő hangsúlyval kíséri. Taglejtés, mozdulat, arczjáték beszédes magyarázója a szónak. A művészi mérséklet szem előtt tartása mellett Fedákra szép jövő vár.

A NEMZETI SZALON TAVASZI KIÁLLÍTÁSA.

A Nemzeti Szalon új tárlatát márczius 16-án délelben nyitotta meg *Wlassics* Gyula közoktatásügyi miniszter, nagyszámú és előkelő közönség jelenlétében. A miniszter, kit gróf *Andrássy* Gyula elnök üdvözölt, örömet fejezte ki, hogy a Nemzeti Szalon gyors egymásutánban rendezi sikerültebbnél sikerültebb kiállításait.

Az új tárlat 213 műből áll, ezek közül csak néhány szobor. A régi és újabb festőgárdából sokkal találkoznunk s jeles művekben válogathat a közönség. Az volna az igazi siker, ha minél többet válogathatnánk ki.

Munkácsy Mihálynak is van itt egy kisebb életképe, egy munkába görnyedt, faczipós francia öreg asszony, a mint kapál.

Lotz Károlytól először látunk képet a Szalomban, egy bájós fiatal hölgy álló arcképét. Kifőnő dekoratív hatású mű. *Szekely* Bertalan, kivel az utóbbi időkben ritkán találkoznunk a kiállításokon, egy női arcképpel szolgáltatja a Szalon szintén egyik fő disztét. *Ujlakyné* Madarász Adelin festőművésznőt ábrázolja a mellkép, eleganciájával előadva, meleg színekkel festve.

Több művész egész kis gyűjteményt állított ki, így *Háry* Gyula, *Fényes* Adolf, *Kriesch* Aladár, *Zemplényi* Tivadar, *Szenes* Fülöp.

Háry Gyula, a jeles illusztráló művész és tájfestő szeretetreméltó apróságokban, vázlatokban mintegy beszámol a délvideken nyert benyomásairól, friss közvetlenséggel. Aquarellek, olajfestések kerütek ki ecsetje alól. Van egy szép női arcképe is és egy női tanulmány. Egyik arcképe pedig *Ujházi* Edét, a Nemzeti Színház művészt ábrázolja, élethűséggel és biztos, nyugodt, előadásban. Festőtársainak is nagyon tetszik a művészi kép.

Mindjárt az előcsarnokban találkoznunk *Koszkol* Jenőnek egy aquarel csendéletével, pompás gyümölcsökkel. Van még egy másik ilyen jó képe is. Ott találkoznunk *Kriesch* Aladár, *Háry*, *Arkay* Aladár, *Tahi* Antal, *Istvánffy* Gyula néhány finom apróságával. Az első teremben már nagy számmal fértek *Neogrady* Antal, *Vaszary* János, *Zemplényi* Tivadar, *Tótygyessy* Artur, *Bihari* Sándor, *Katona* Nándor, *Szelka* Gyula, *Szenes* Fülöp, *Pálya* Coelestin, *Pörge* Gergely, *Kézdi-Kovács* László, *Knopp* Imre, *Kárpáthy* Rezső, *Ipolyi* Sándor, *Nagy* Zsigmond, *Beck* Ilona, *Márk* Lajos, *Deák* Ebner Lajos, *Rubovics* Márk művei.

A második teremben *Fényes* Adolf gyűjteménye sok megfigyelni valót nyújt. Történeti hangulattal festette meg *Greguss* Imre «*Kártyázó kuruczok*» című képét. *Kann* Gyula, *Szlányi*, *Bruck* Miksa, *Déry* Béla, *Szentmiklóssy* Zoltán, *Ujházi* Ferencz, *Konek* Ida, *Bay* Alajos, *Endrey* Sándor, *Kemenckzy* Árpád,

Székely Bertalan: Női arckép.

Háry Gyula: Ujházi Ede arcképe.

A NEMZETI SZALON TAVASZI TÁRLATÁBÓL.

Kinnach László, *Veress* Zoltán, *Markó* Ernő, *Berkes* Antal, stb. festményeit találjuk még itt.

A harmadik termet a *nagybányaiak* foglalták le, leginkább tájképekkel: *Grünwald* Béla, *Ferenczy* Károly, *Glatz* Oszkár. Itt állított ki *Kacziány* Ödön is egy arcképet, és *Udvary* Géza «*Szent György legendája*» czímen nagyobb festményt.

A szoborművek közt a legtöbb *Kiss* György-től van: *Boldizsár* püspök, *Troll* Ferencz püspök mellképei, egy apáca mellszobra, *Szent* Gellért és az «*Élet-halál*» című csoportozat.

HENRIK POROSZ HERCZEG AMERIKAI LÁTOGATÁSA.

Nagy, tüntető barátkozás okozója lett a németek és amerikaiak közt *Henrik* porosz herczegnek, a német császár öcsésének látogatása az éjszakamerikai Egyesült-Államokban. A látogatás tulajdonképeni czélja, vagy talán jobban mondva ürügye az volt, hogy *Vilmos* császár yachtot rendelt magának Amerikában s felkérte *Roosevelt* Alice kisasszonyt, az Egyesült-Államok elnökének leányát, vállalnia el új hajója keresztanyai tisztét. Ez alkalomra küldte el *Vilmos* császár az öcsését a tengeren túltra s az amerikaiak oly lelkes ünnepléssel fogadták, a melynek zaja áthallatszott az oceánra Európába is.

A hajó keresztelése február 25-én folyt le a New-York közelében levő *Shooter Island* nevű szigeten. Itt bocsátották az új yachtot vizre. *Roosevelt* kisasszony *Henrik* herczeggel egy e célra alkalmazott korlátos deszka-folyosón a hajó oldalához ment, mögöttük *Roosevelt* elnök nevével, továbbá a new-yorki angol követ és *Seth* Low new-yorki polgármester. *Roosevelt* kisasszony a hajó-keresztelést nem a nálunk szokott módon végezte. Nálunk ugyanis az a szokás, hogy a keresztanya megnyom egy gombot, melyből villamos vezetékek vizet a pezsgős palackhoz, mely a nyomásra összetörök s a kiömlő pezsgő keresztletti me a hajót. Ezúttal a pezsgős palack egy kötélen lógott le a hajó oldalához, *Roosevelt* kisasszony jó erősen mefogta és teljes erejével hozzávágta a hajó oldalához, hogy összetörött. A palack szalmazabotokban volt, hogy cserepei széjjel ne hulljanak s ezeket az ünnepély után mutogatgatta egy new-yorki ékszeres bolt kirakatában. A keresztelő formula, melyet a szép keresztanya mondott, ez volt: «*Kereszteltek téged a német császár nevében Meteor-nak.*»

Henrik herczeg még ezután több napig maradt Amerikában, körutat is tett több kisebb-nagyobb városban s ottléte alatt szeri-száma se volt a tisztelőre rendezett lakomáknak s egyéb ünnepélyeknek.

IRODALOM ÉS MŰVÉSZET.

Gustavo A. Becquer (a spanyol Heine) dalai és válogatott meséi, fordította *Kövösi Albin*; *Budapest, 1902.* — Nálunk teljesen ismeretlen, érdekes egyéniségű spanyol költőt mutat be a magyar közönségnek e kötetben *Kövösi Albin*, a spanyol költészet buzgó ismertetője. *Becquer* 1836—1870-ig élt, küzdelmes élete volt. Költészete igazi elismerésre csak halála után talált. «A spanyol Heine»-nek nevezik s méltán, mert erősen Heine hatása alatt áll. Apró, bájos, vágától epedő, olykor gunyoros hangú szerelmi dalokat írt, többnyire pesszimisztikus szellemben, ezenkívül prózai meséket, apró novellákat, melyekben a költői színezés és hangulatok a főjelző. Hangja nem nagy terjedelmű, de szépen cseng, költői előadása színes, képekben gazdag. Néha kissé elnyújtottnak találjuk, néha azonban meglepő könnyedséggel kerekedik ki a hangulat képe. A fordítás komoly, lelkiismeretes munka, gond és szeretet eredménye; kár azonban, hogy a fordító nehézkesen versel, gyengén rimel. Az ilyen kis daloknál, melyekben a hangulat a fődolog, nagyon fontos a verselés szépsége, a nyelv könnyed zengése, mely nélkül a hatás nagy része veszendőbe megy. A fordító könyve elején terjedelmes és meglehetősen tanulóanyagban rajzolja meg a spanyol költő jellemrajzát. Meséiből is lefordított néhányat. A kötet a fordító saját kiadásában jelent meg; ára két korona. Mutatványul a következő kis dalt közöljük:

Lenge foszlánya tollkönyvi ködnek,
Hószíni háló, mit habok ködnek,
Arany veretű lant
Húrján repeső hang,
A szellő csókja, a fény hulláma,
Az vagy te csak.

Mikor utánad, légies árnyék,
Kapni óhajtok, eltűnsz te már rég,
Mint a hang, mint a láng lobbanása,
Mint a kő, mint a hab csobbanása
A két tavon.

Parttalan tenger zajló habárja,
Üstökös csillag, mely az őr járja,
Panaszos sirám
Rekedt szél húrján,
Valami jobbnak örökös vágya,
Az vagyok én.

A ki szemét rád szegi bújába'
Éjjel meg nappal egykép, a kába:
A ki veszettül ildoz egy árnyat,
Mít csak az ábránd alkotta lánynak:
Az én vagyok!

Erősek és gyeregek. Ilyen czim alatt jelent meg *Lollák* Illés tollából egy 298 oldalra terjedő társadalmi és jogtudományi alapon megállapítás; a természettudományt a legtöbb keretben érve s nem zárva ki az elmélkedésből azt sem, a mi eddigél csak sejtélem szerűen él a modern gondolkodók agyában. Tétele, hogy a társadalomban uralkodó jog a vagyonnak joga. S logikával folyik ebből az a kritika, melylyel az író a fennálló társadalmi és jogrendet támadja. Két elem harcol az élet boldogságáért — mondja: — az erős és gyenge s jaj a gyengének, a ki nem talál rokonelemeket, hanem magára marad az «elhelyezkedés» nagy munkájában; a legtöbb alámerül, elpusztul. «Az ember érvényesülni vágyó csoportosulat, mely ezen igyekvése közben nem lehet igazságos.» Természetes, hogy sokan nem értnek egyet a filozófus íróval, de melyre ható elméjét, széles körű tudását, valamint jelen munkája kiválóságát senki sem fogja tagadni. A könyv a Franklin-Társulatnál jelent meg, ára négy korona.

Pályanyertes népszínmű. Poroszolt Kálmán, a Népszínház igazgatója előadásra alkalmas népszínműre 100 arany pályadíjat tűzött ki. A bírálók 83 darab közül a díjat «*A rozályai malom*» című 4 felvonásos népszínműnek ítéltek. A jelölés levél felbontásakor dr. *Kacziány* Géza fővárosi tanár és ismert író neve tűnt ki. A bírálók egyike «*A régi szerető*» című 3 felvonásos népszínműben szavazott. Ezt a népszínművet a bírálók dicséretben részesítették. Szerzője *Géczy* István, kinek több színművet játszottak a Népszínházban, s legutóbb a *Vigszínházban* került előadásra egy kisebb darabja. Ezen kívül előadásra ajánlották a *Szeghy uram báne*, *Kökény* Agnes, *Betyárvirtus* s a *Tilosban* című népszínműveket. A két első darabnak *Eder* Pál fővárosi tisztviselő a szerzője, kitől már játszottak darabot. A bírálókat élénken foglalkoztatta «*A hit*» című népszínmű, melyben eredeti erőt találtak, de a pályázatból ki kellett zárni, mert elkésve érkezett. Szerzője dr. *Rózsa* Miklós, a Nemzeti Szalon titkára.

Vigszínház. Márczius 15-én a Vigszínház száz előadásos sorozatában egy új írónak, *Fényes* Samunak (Kassáról) történelmi színműve, «*Kurucz Feja Dávid*» került bemutatásra. A közönség szereti, ha a magyar szerzők visszanyulnak a múltba. Herczeg Ferencnek «*Cesky* brigadéros» kurucz darabját rövid idő alatt száz előadásra segítette. *Fényes* Samu is a kurucz világból kerestet tárgyat, Toklyó Imre idejéből. A történet romantikus, nem is egészen tisztán indokolt, de az írói tulajdonok nem hiányzanak belőle s a szerző tehetsége iránt bizalmat gerjesztnek. A mese röviden a következők körül forog: *Kassa* városát a kegyetlen és vérengző *Caraffa* ostromoltatja. Van kénje is, egy szép asszony, *Ráskainé*, a ki *Tábori* Orsze néven jelenik meg *Feja Dávid* főbírójánál. Gonosz, ledér asszony. Csábítja a feleséges főbírot, kicsalja titkait s azokat galambbal küldi el az ellenségnek. Csak hogy az öreg *Fejáné* söllyma elfogja a galambot s megtalálja

Thaly Kálmán.

Nemeskéri Kiss Pál, Keczer Miklós és Bíró Lajos.

Gróf Apponyi Gyula a mint automobiljén távozik.

PILANATNYI FÉNYKÉPEK A KÉPVISELŐHÁZ ELŐTT. (MÁRCZIUS 19.)

annál a titkos üzenetet. Őrszót a tanács elé állítják, de ő nem hiszi, hogy elítélik, mert Feja Dávid neki bűntársa. De Feja a hóhérrak adja át, vállára bélyeget sütnék, megvesszőzik, a városból kisöprüzik. E férfiaságról Őrsze beleszeret Fejába, úgy hogy mikor Caraffa emberei betörnek a városba, kegyelmet esközöl Feja számára. Ennek ez a kegyelem nem kell, inkább a vérpadra megy. Ráskainét pedig leszúrja egy ember. Külsőleg sok a színes és a tarka a darabban; egyes jeleneteinek hatását a szerző jól kiszámította. A szerzőt többször kitapsolták. *Haraszthy Hermin* volt az első a játszóknak, ki szenvedélyvel ábrázolta Ráskainét. Kijutott a tapsból *Pethesnek* (a főbíró), *Hegedűsnek*, *Góthnak*, *Fenyvesinek*, *Vársányi Irénnek*, *Hunyadi Margitnak*.

Az *Uránia-színház* legújabb tanulságos darabja, melyet a hó 18-ikán mutattak be, *„A szultán birodalma.”* Szerzője ifj. *Hegedűs Sándor*, ki ugyane színházban régebben Amerikát ismertette felolvasásban, képekben. Most a keletnek az érdeklődést annyira foglalkoztató világból mutatott be sok részt.

Verses prologban szavalt a:

Szultán birodalma, mesék szülőföldre,
Hősök hazája, álmok országa,
Hívlak, idélek, tűnő képek szárnyán
Ólts alakot — s jelenj itt meg előttnk.

A vászonon aztán egyenként tüntek föl a képek, melyekhez a szerző történelmi, néprajzi ismertetőket nyújtott, legendákat is elmesélt, véleményét hangoztattott. Először Konstantinápoly és egyes részei tüntek föl; majd a dervisek földjét mutatta be külön fölönásban s végül az alsó országról szóló ismertetőse következett. A színezett képeknek a vetítésben kitűnő hatása volt, a mozgó fotográfiaik közül főleg a galatai híd tölönög embertömege tetszett. Megindulással látta a közönség Rodostó képét, Rákóczi fejedelem és Zrínyi Ilona sírját. A Leander-tornyáról és Szaffó szigetéről szóló leírás is fokozott hatást tett, s a közönség sokat tapsolt, főleg a második fölönás után, a mikor a szerző tevéhatón jelent meg, természetesen csak vászonra vetve. A színházat megtöltö előkelő közönség sorában ott volt *Wlassics Gyula* kultuszminiszter is.

KÖZINTÉZETEK ÉS EGYLETEK.

A Magyar Tud. Akadémia márczius 17-iki ülésén három szakudományi felolvasást tartottak. *Kosztány Tamás* saját vizsgálódásai alapján új adatokat terjesztett elő a buzásikér és a búzalisztek ismeretéhez. Tapasztalta, hogy a frissen csepegt búzáknak a csirázó képessége kevesebb, mint annak a búzáknak, a melyet a learatás után csak félével használtak vetőmagul s hogy a csirázó képesség egy éven belül arányosan növekszik, azután fokozatosan, míg végül egészen elapad. Ehhez hasonló dolgot tapasztalt a siker fejlődésében is. Az aratás után mindjárt elesélt és liszté őrölt búzában kevesebb a siker, mint a mennyit ugyanabból a búzából pár hónap múltán kishoshatni. Fontos körülmény az is, hogy a téstát félórán át pihentetni kell a

siker kimosása előtt. Ezután arról beszélt, hogy a búzáknak szemre, látásra legalább különböző időben különböző a siker tartalma. *Klein Gyula* bemutatta ifjabb *Entz Géza* vendég kutatásait *„Adatok a Peridiniák ismeretéhez.”* ezímen. Entz már két év óta foglalkozik a Quarnero és a Balaton pusztja szemmel láthatatlan ázalagaival, kivált a Peridiniákkal, a melyeknek szervezetéről, szaporodásáról új és tanulságos anyagot gyűjtött össze. Végül *Bugarszky István* mutatta be *Rohrer László* vendég vizsgálódásait a fehérjék sav-kötő képességének meghatározásáról.

Akadémiai jutalmak. A Magyar Tud. Akadémia márczius 19-ikén rendkívüli ülést tartott, a melyen pályázatok eredményét hirdették ki. Más esztendőben külön-külön ülésben döntöttek a Teleki-, Karácsonyi- és Farkass-Raskó-díjak odaítélése, vagy ki nem adása dolgában. Most egy ülésben egymásután döntöttek el valamennyit.

A báró *Eötvös Loránd* elnöklése mellett tartott ülésen legelőször a *százaranyos gróf Teleki-díjra* érkezett drámákról olvasott fel jelentést *Kozma Andor*. A 26 pályamű közül 11 gyarló kísérlet, a többiben irodalmi forma, néhol drámai tartalom is mutatkozik. Aránylag legjobbnak mondható *„A fekete csár”* című pályamű, a melynek kerete a Ferdinánd király és Zápolya János között folytatott háború. A darabnak van egységes eszelekménye, hőse drámai, küzdelmében mindvégig érdekes. De a hős kivételével a többi alakok rajza, főképp a nőké, gyöngye. Elég jó a darab nyelve s a párbeszédnek gyors drámai üteme van. Jambusai folyékonyak. A bírálók ezt a művet itélik aránylag a legjobbnak s. noha irodalmi becse nem nagy, tekintve, hogy a jutalmat ki kell adni, a bizottság ajánlja, hogy *„A fekete csár”* című tragédiának adják ki a díjat. Báró *Eötvös Loránd* elnök kijelenti, hogy a jelítség levelet csak az esetben bontja föl, ha a szerző kívánja fogja. A szerző másnap jelentkezett a titkári hivatalban *Gabányi Árpád*, a Nemzeti Színház művésze, kinek a száz aranyat kiutalványozták. — A gróf *Karácsonyi 200 aranyos-díjért* vigjátékok versenyeztek. A bírálók jelentését *Herzeg Ferenc* készítette s *Heinrich Gusztáv* olvasta fel. A pályázat eredménye gyarló. Tizenhárom vigjáték érkezett a bírálókhoz, s ezek közül csak egy emelkedik ki, a *„Zrínyi György házassága”* című, melynek nyelve szép, de színszerűsége és drámai formája kezdetleges. A bírálók azt ajánlják, hogy az Akadémia ne adja ki a díjat. Az összes ülés ehhez hozzájárult. — A *Farkass-Raskó-pályázat* (hazafias költemény) szóló jelentést *Endrődi Sándor* terjesztette elő. Az eredmény meddő. Csak nyolc vers érdemel egyben-másban figyelmet. Költőiknek van mondanivalójuk, ninesnek gondolat és erő híján, de megragadni egyik sem tud. Koszorút egyik pályamű sem érdemel. A díjat tehát nem adják ki. — A *Wodianer-jutalom* oly tanítóknak van számára, a kik a tanítás, nevelés, a magyar nyelv terjesztése körül kiváló érdemeket szereztek. Ezt az ezer-ezer korán tevő jutalmat az idén *Sárkány Gáspár* munkácsi elemi iskolai igazgató-tanító és *Kondor Ferenc* halmosi állami elemi iskolai tanító kapják.

MI UJSÁG?

A király márczius 20-ikán délelőtt adta az utolsó általános kihallgatást a budai királyi lakban. Másnap délután Bécsbe utazott.

A Kossuth-szobor. A Kossuth szobrára begyűlt adományokat 1897 óta a fővárosi hatóság kezeli, s erre külön bizottságot alakított. E bizottság pályázatot hirdetett a Kossuth sirja fölé emelendő mauzóleumra. A pályázó tervek fölött pár nap alatt már döntenek. A mauzóleum emelése miatt azonban

vádak hangzottak, hogy az összegyűlt adományokat céltalosan rövidítik meg vele s ezzel késleltetni fogják a szobor fölállítását. A képviselőházban is Lengyel Zoltán ily értelmű interpellációt intézett a belügyminiszterhez. A fővárosi közgyűlésén pedig márczius 19-én fordult elő az ügy, s a közgyűlés egyhangulag és nagy lelkesedéssel elhatározta, hogy utasítja a tanácsot, haladéktalanul terjeszsen javaslatot a Kossuth-szobor fölállítására ügyében a közgyűlés elé, a szobor fölállítását azonnal rendelkezje el és föliratot intéz az országgyűléshez, hogy a szobor költségeihez a törvényhozás is járuljon hozzá.

Halmos János polgármester részletes felvilágosítást adott a szoboralapról. Ez most 953,279 korona s a Pesti Első Hazai Takarékpénztárnál kamatozik. A gyűjtő-bizottság, mely az adományokat átadta a városnak, az átadásról szóló jegyzőkönyvben kikötötte, hogy a siremlék mielőbb fölállítsák. Hogy a vádaskodás alaptalan, legjobban igazolja az a körülmény, hogy a mauzóleum céljaira a rendelkezésre álló összegnek csak egy harmadrészt akarják fordítani és 600,000 koronát meghaladó összeg marad a szoborra, a mely összeg még egyre növekszik.

Kossuth Ferenc a lapok útján nyilatkozatot tesz közzé, melyben azt mondja, hogy ő édesatyja siremléke vagy szobra ügyébe be nem avatkozott, s tudomása sem volt előlegesen a képviselőházban

Fedák Sári.

Fedák Sári.

Fedák Sári, Sziklai és Boross.

A „LOTTI EZREDESEI”-BŐL.

elhangozott vagy lapokban megjelent felszólalásokról.

Szive mélyéből óhajítja — írja, — hogy atyjának minél előbb siremléke legyen. Ha nem kérte volna vissza hamvait a haza, a fiui szeretet már állított volna siremléket Florenc mellett az Allori temetőben, a hová elvitték volna az any és nővér porait is, s a hol úgy is van — úgymond Kossuth Ferenc — sirboltja az én családomnak, melyben az enyém nyugosznak. Neki végtelen hosszúnak tetszik az idő, mióta atyja sírja emlék nélkül áll. Mint hozzáértő állíthatja, hogy 300,000 koronából nagyszerű siremléket lehet állítani és 650,000 koronából nagyszerű szobrot. Teljesen alaptalan a föltevés, hogy belenyugodott a szoborállítás elhalasztásába. Ha valaki megkérdezte volna, azt mondja, hogy a siremlék fölállításához fogjanak hozzá azonnal a temetés után, a szobrot pedig Kossuth születésének századik évére készítsék el.

Vámbéry Ármán 70-ik születésnapja. A nagynevű tudós, *Vámbéry Ármán* a hó 19-ikén ülte 70-ik születésnapját. Már az előtte való napokon érkeztek mindenfelől, messze külföldről is — kivált Angliából — az üdvözlések.

E hó 18-ikán a magyar béke-egyesület elnöksége és választmányja dr. *Emmer Kornél* elnök

vezetésével küldöttségileg üdvözölte *Vámbéryt*, mint az egyesület alnökét. Márczius 19-ikén a Magyar Akadémia képviselőletében báró *Eötvös Loránd* elnök és *Szily Kálmán* főtítkári, kik az Akadémia nevében köszöntötték. A földrajzi társaság üdvözlését dr. *Erődi Béla* főigazgató, *Gerster Kálmán*, *Havass Ernő* és dr. *Berecz Antal* adták át. A budapesti angol kolónia nevében *Thorton* főkonzul gratulált. A számtalan üdvözlő távirat közt kettő Japánból érkezett, tokiói tudósoktól. A magyar földrajzi társaság e napi közgyűlésén gróf *Kun Géza* indítványára *Vámbéryt* a társaság tiszteleti tagjává választotta. *VII. Edvárd* angol király, kinek *Vámbéry* régi bizalmas embere közé tartozik, szintén megemlékezett a tudósról. Londonból következő távirat érkezett *Vámbéryhez*: „A király megbízott engem, hogy hetvenedik születésnapja alkalmából szívesly szerencsekívánatait küldjem önnek. *Knolly*, főudvarmester.”

Főúri műkedvelők a Várszínházban. Márczius 18-ikán és 19-ikén a főúri körök jótékony célú műkedvelői előadást rendeztek a budai Várszínházban. *Wenckheim Frigyes* grófnő hozta így össze a főúrosi köröket a jótékony egyletek javára. A fényes előadás ismétlését márczius 19-ikén a király is végig nézte.

Jegyekhez alig lehetett jutni, mert a főúri körök zárt körben rendezték az előadást. A kis színházat ők maguk töltötték meg. Előadták *Kisfaludy Károly „Vigjáték”* című kis bohózatát, melyet *Náday Ferenc*, a Nemzeti Színház művésze tanított be. Az előadáson alig látszott, hogy műkedvelők mozognak a színpadon. *Wenckheim Mariska grófnő* aratott nagy sikert *Váry Klára* szerepében, úgyszintén kedvesen játszott *Pallavicini Stefánia* ögrófnő, *Eötvös Roland* báróné; a férfiak is kitétek magukért, kivált *gróf Hadik Miksa*, *gróf Wiltsek Frigyes*, *gróf Zichy László* és *Mocsonyi Antal*. A műt a darabnak vége volt, számtalanszor hívták a szereplőket. Ezután a *sakkjátéka* című ballet következett, a melynek mulatságos fordulatai állandó derűltségben tartották a közönséget. A „figurák”, szép lányok és asszonyok meglepő biztonságosságnal táncolták le a sakkpartit. Igen sokan vettek benne részt; a dallamos zenét a honvédeknek szólaltatta. Féltnegy órakor oszlott szét a közönség.

Másnap este ismételték az előadást. Hét óra után érkeztek a várszínházba *József főherceg*, *Klotild* főhercegné és két leánya, a kik az udvari páholy előtt várták a királyt. Pontban félnyolcezer megérkezett a király, a kit gróf *Zichy Aladár* rendező és gróf *Keglevich* intendáns fogadtak. Mikor a király belépett a nézőtérre, a közönség felállt és tapsolt. A király mindvégig figyelemmel kísérte az előadást és tapsolt a szereplőknek.

* Sokszorosos házi úr. *Waldorf Astor* Vilmosnak a milliárdos amerikai tőkepénzesnek New-Yorkban négyezer háza van. Évi jövedelmét 364 millió koronára becsülik.

* A londoni elemi népiskolák 1898-ban 33 millió koronába kerültek, mely összeg legnagyobb része alapítványi tőkék kamataiból és önkéntes adományokból került ki. 1872-ben a tanköteles gyermekek száma 450,000 volt, 1898-ban pedig már 785,000-re emelkedett.

* Az orosz kormány oly magas adót vetett ki a kártyára, hogy abból a Katalin császárné által alapított szent-pétervári lenekház és kórház összes költségei bőven kikerülnek.

* Orosz-Lengyelországban nyilvános helyen lengyel nyelven beszélni nem szabad. A rendelet ellen vétőket az orosz rendőrség keményen megbünteti.

* Az öt világrészben megjelenő összes hírlapok 68 százaléka angol nyelven van írva.

Az ös hajzat eredeti színének visszanyerése céljából nagyon ajánlatos a „Stella” hajvázit használni, melynek rendkívüli előnye, hogy nem mint festék hat, de a haj eredeti színét állítja vissza. E szer készítője *Zoltán Béla*, budapesti gyógyszerész, 5 es. és kir. fensége *József főherceg* udvari szállítója.

Miként lehet szép női kebelt elérni.

A kebel szépsége a női bájok egyik legelőkelőbbje, melynek...

J. RATIE, Pharmacia, 6. Passage Verdau. Paris. Raktár Auszria-Magyarors. részére: Budapest. Török József gyógsz. Király-u. 12.

szert elvételénél rendszerint minden különös apo-...

22735/II-1. sz. 9489

Lóárverési és lóvásári hirdetés.

A kistérségi és mezőhegyesi magy. kir. állami menések állományából eladásra kerülő herélték...

A budapesti Tattersall részvénytársaság a fenti árverést megelőzőleg folyó évi április hó 27-től 29-ig luxus-lóvásárt rendez.

A lovak leírását és részletes feltételeket tartalmazó árverési és luxuslóvásári jegyzékek a postabélyeg beküldése mellett a Tattersall igazgatóségától kaphatók.

Budapesten, 1902. évi március hó 10-én.

Magy. kir. földművelésügyi miniszter

Politechnikai Intézet Friedberg Kessenben M. Frankfurt mellett. I. Iparakadémia gépész-, elektro-, épít. mérnökök és építőmest. szám. 6 akad. tanfolyam.

Császárfürdő BUDAPESTEN téli és nyári gyógyhely. Elsőrangú. E kénesvízű gyógyfürdő, páratlan gőzfürdővel és legmodernebb iszapfürdőkkel...

GERMANDREE PORHANYÓS ÁLLAPOTBAN és TABLETTÁKBAN Francia szabadalom. A szépég utika, ideális illattal feltöltött tartós, egészséges és diétét. A Germandree az arczörnek egészséges és úde szint ad.

Társasjátékok, tornaeszközök, valódi orosz sárcezipők, fehér ruhaterítők, kókusz-szőnyegek, ponyvák, zsinetek, kötélárúk, hálók, tornaczipők és orvosi kötszerek leg-olesőbb forrása SEFFER ANTAL, Budapest, IV., Károly-utca, boltsz. 12.

KWIZDA féle Korneuburgi marha táppor. Etrendi szer lovak, szarvasmarhák és juhok részére. 50 év óta a legjobb istállóban használatban van évtágy - hiány a rossz emésztésnél, a tej javítására és a tehénnek tejelőképességének fokozására, csonttöréseknél. - 1/2 doboz ára 1 korona 40 fillér, 1/2 doboz 70 fillér. Csak a lenit védjeggyel valódi. Kapható minden gyógyszerüzletben és gyógyszerkereskedésben. Főraktár: Kwizda Ferencz János, cs. és kir. osztr.-magyar, román királyi és bolgár lejedelmi távri szállító, kerületi gyógyszerész, Korneuburg, Bécs mellett.

Magyarországi főraktár: Török József gyógyszer-tára, Király-utca 12 és Andrássy-ut 26.

SERRAVALLO 8984 CHINA-BORA VASSAL kitűnő helyreállító szer gyöngök, vörösgöngyök és lábbadorók számára. Árak: 1/2 literes üveg K 2.40, 1 literes üveg K 4.40.

FÖLDES-féle MARGIT-CRÈME gyorsan és biztosan ható szer szepők, máj- és bőrfoltok, kiütések, pattanások és mindennemű bőrbaj ellen. Rögton hat. Ár 1 korona. Készíti: Gutori FÖLDES KELEMEN gyógyszerész Aradon.

CSAK EGYSZER KELL MOSNI-Örösi megtakarítás! MAGY. KIR. SZABAD PETROLEUM-SZAPPAN, teljesen ártalmatlan, LEGESLEGJÓBB MOSÓSZER E VILÁGON. 7 drb. (20 fill.) elég 50 liter vízhez.

JBOLYAILLATOS MANDOLA KORPA a bőrt finomra simítja és megtartja az arcz élek és úde kinezését. KIZÁRÓLAGOS KÉSZÍTŐI A. Notsch és Tsa BECS, I. LUGECK 3. SZ.

4 1/2 kgr. finom, enyhe pipere szappant szállítok csak 5 koronáért (porto külön). Székül-és csak utánvétellel Kann Ignác Bécs, II., Lilienbrunngrasse 17.

+ Soványság + Szép tejt testidomok a mi keleti szőporkától, 1900. évi párisi arany-éremmel kitüntetve 6-8 hét alatt már 30 fontnyi gyarapodásért kezeség. Orvosi rend. szerint. Salgó-nyarban állás. Nem székülség. Csak a lenit védjeggyel. Ár: 1 doboz 2 kor. 50 fill. Postautalvány vagy utánvétellel. Használati utasítással. Hygien. Institut 9165 D. Franz Steiner & Co., Berlin, 18. Königgrätzerstrasse 69. Főraktár Magyarországi részére: Török József, gyógsz. Király-u. 12.

FÖLDVÁRY IMRE, Budapest,

főrfidivat raktára Kossuth Lajos-u. 18. és Kerepesi-út 9.

Ajánl angol cylinder, divatos kemény és puha kalapokat, jó szabású férfi-ingek, nyakkendők, keztyűk dús választékban. Árjegyzék. A világ legjobb Sám-fájának párja 1.50 kr.

Hölgyeknek! Pona-crème. Legjobb és orvosi szaktekintélyek által is elismert, biztos hatású kéz és arccsépítő szer, eltávolít minden bőrtisztatlanságot és rövid használat után vakító fehérré, üdév teszi az arcz bőrt.

SEIDEL és NAUMANN-féle golyó-osapágyas IDEAL írógép decimal tabulátorral. Vezérképviselőség Ausztria Magyarország részére: HCH. SCHOTT és DONNATH Wien, III/3. Heumarkt 9. Budapesti képviselő: SZÉNÁSY BÉLA papíráruháza IV., Ferencz-utca 9.

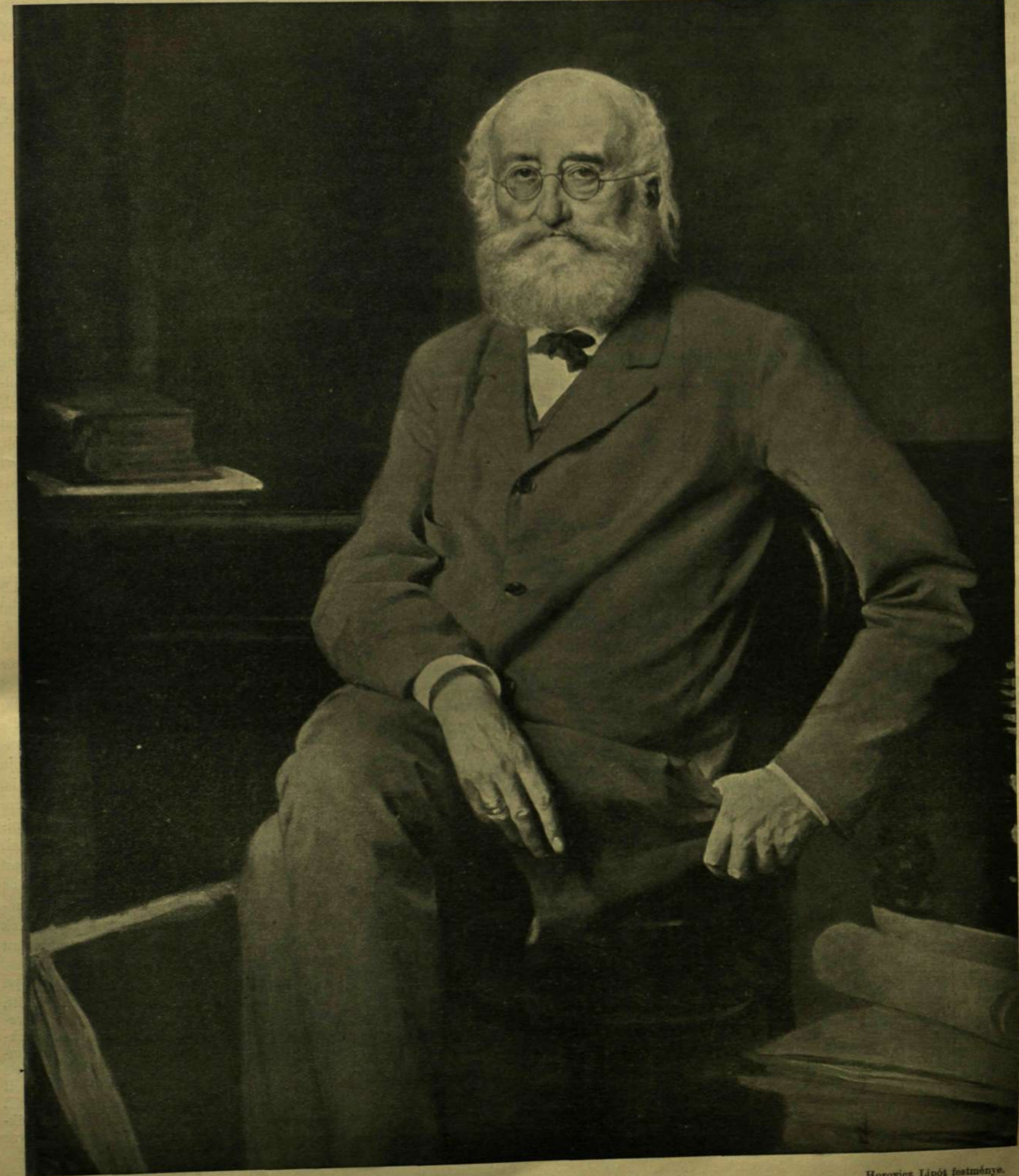
MATTONI-FÉLE GIESSHÜBLER TERMÉSZETES SAVANYU-KUT

A legjobb száj- és fogápoló-szerek. STOMATIN -Fogpor (üvegdo- A fogak pár nap alatt tiszt- alatt tiszt- fehérek lesznek. -Fogpaszta (bozban) -Fogkrém tubusban. Ár: 70 fillér.

Dr. GÖLIS-féle emésztő-por. (1857 óta kereskedelmi czikk.) Étrendi szer, kitűnő hatása van a különösen nehezen emészthető ételek föloldására, valamint az általános emésztésre és így a test táplálására és erősítésére is. Naponta kétszer használva, evés után egy kávékanálnyi leve a nyelvre a szokásos itallal leöblítve, kedvező befolyást gyakorol a hiányos emésztés következtében fellépő jelenségeknél, minők: gyomorégés, nyálkakepződés, szék-rokadás, aranyeres bántalmak, altesti pangás stb.

VASÁRNAPI UJSÁG 13. SZÁM. 1902. BUDAPEST, MÁRCZIUS 30. 49. ÉVFOLYAM.

Horovics Lipót festménye.